

IZR. TANÜGYI ÉRTESÍTŐ

Felelős szerkesztő: ÓZER ZSIGMOND.

Megjelen havonként egyszer. — Kiadja az „Orsz. magy. izr. tanító-egyesület”. —
Előfizetési ár: Nem tagok számára egész évre 2 frt. — Az egyesület tagjainak díjmentesen jár. — Az előfizetési pénzek és tagsági díjak **Tolnai J. Béla** egyleti pénztároshoz VII.,
Óvoda-utca 5. szám alá küldendők. — Szerkesztői iroda: VII., Klauzál-utca 4. sz.

Tartalom: A tanítói nyugdíj-törvény. — Elmélet és gyakorlat. (Gyakorlati mintaleczke).
Irtá: Barna Jónás. — A magyar-zsidó tanítóság jövője. Irtá: Bányai Jakab. — Egy
izr. iskola privilegiuma. Irtá: Riedner Henrik. — Új olvasókönyvek. Irtá: Wesz P.
— Körülélek: (alföldi, pécsvidéki nyitramegyei). — Levelezés. — Könyvismertetések.
— Egyleti élet: gyűjtési kimutatás és tagdíj-nyugtázás. — Vegyesek. — Szerkesztői
posta. — Hirdetések.

A tanítói nyugdíj-törvény reformja.

Gr. Csáky Albin vallás- és közoktatásügyi miniszter július 17-én az
alább következő törvényjavaslatot tette le a képviselőház asztalára, mely ha
törvénynyé válik, új korszakot fog képezni a magyar népiskola történetében.
Mert volt ugyan 1875 óta nyugdíj-törvényünk, de az inkább arra szolgált,
hogy a szegény bélyegét süsse a tanítók homlokára, mintsem az öregség ki-
szolgált pihenését biztosítsa!

Nem szabad azonban igazságtalanoknak lennünk a 16 év előtti törvény
alkotói iránt sem. Akkor az ország a gazdasági tönk szélén állott, nyugdíj-
alap nem létezett, s a tanítók nyomoruságos fizetését nem lehetett 2%-osnál
magasabb évi járulékkal megterhelni.

Ugylátszik azonban, hogy a kik az eddigi kulcs szerint élvezték végellá-
tásukat, rövidséget szenvedtek, mert az állami szubvenczióon kívül épen a
tanítóknak ezen 2%-os járuléka tette lehetővé, hogy a tanítók ezen túl olyan nyugdíj-
ban fognak részesülni, mely munkájuk sorvasztó izgalmainak s az államnak
tett szolgálataiknak inkább megfelel.

Legpregnansabban nyilatkozik a jobb felé való haladás a 2-ik pa-
ragrafusban, mely a 40 évi szolgálati idő kitöltése után a fizetésnek teljes
összegét rendeli nyugdíjúl. A szolgálati idő mennyisége azonban némi csaló-
dást fog előidézni. A tanítóknak nagy része — tekintve, hogy a középiskolai
tanárok már 30 szolgálati után élvezik e jogot — magukra nézve a 35 szol-
gálati évet találták volna méltányosnak. Véleményük szerint a tanárok hosz-
szabb tanulmányi idejét és költségét ellensúlyozza a hetenkinti tanítási órák
tetemes különbözete. Másrészt azonban nem tagadható, hogy az aggkor ros-
katagsága és a valódi munkaképtelenség rendszerint jóval a 60 éven túl szo-
kott beállani, és hogy a tanító, ki már 18—20 éves korában állásban lehet,
az élet alkonyát, emberileg beszélve, jó ideig szentelheti a pihenésnek és a
mult emlékeinek.

A 8-ik §. arról intézkedik, hogy a teljes szülőtlén árvák az őket meg-
illetendő gyámpénz fejében 3 éves koruktól kezdve árvaházakban neveltetnek.
E célnak megfelelő árvaházak létesítésére és ezek fentartási költségeinek fede-
zésére az országos tanítói nyugdíj-alap rendkívüli jövedelmei és annak előre
nem látott bevételei fordítandók. Ezen jogkedvezményt a zsidó tanítók nem
vehetik igénybe. Ezen pont is igazolja tehát a létesítendő árva-alap iránt
megindított mozgalomnak jogosultságát, s egyszersmind kilátást nyit egy előre

nem látott jövedelmi forrásra, a mennyiben kétséget nem szenved, hogy a magas kormány, rendezett viszonyok között, a zsidó-árvát illető ellátási költséget a mi alapunk javára fogja utalványozni.

A minimális nyugdíj 300 frtra van ugyan szabva, de a zsidó tanítók között ezen minimális fizetés — hála felekezetünk áldozatkészségének — a legritkább kivételek közé tartozik.

A törvényjavaslat azonkívül számos intézkedést tartalmaz az özvegyek és árvák ellátása iránt.

Általában mondhatni, hogy a törvényjavaslat sok jóakaratot tanúsít a tanítók iránt és hogy gr. Csáky ezen törvényjavaslattal is kimutatta, hogy nagymértékben megérdemli a ragaszkodást és bizodalmat, melylyel a magyar tanítóság iránta viseltetik. O.

Törvényjavaslat a népoktatási és nyilvános tanintézetek és nyilvános kisdédóvó intézetek tanítóinak s nevelőinek nyugdíjazásáról valamint azok özvegyeinek és árváinak gyámolításáról szóló 1875: 32. t.-cz. módosítása tárgyában:

1. §. Az 1875: 32. törvényczikk 1. és 2. §-ában elősorolt nyugdíjra jogosítottak közé felvétetnek még a tanítóképezdek mellett fennálló gyakorló iskoláknál, az emberbaráti intézeteknél, az alsófokú kereskedelmi és iparos iskoláknál, valamint minden tanfolyamoknál fogva a népoktatási tanintézetek körébe tartozó iskoláknál végleges minőségben alkalmazott tanítók és tanítónők: ha a tanítói hivatal viselésére az 1868: 38. t.-cz. 133. §., vagy az 1883: 30. t.-cz. 61. és 62. §-aiban meghatározott képesítéssel bírnak, és ezenfölül az 1879: 18. t.-cz. követelményeinek megfelelnek.

2. §. Az élethosszig élvezendő nyugdíjra jogosítottak nyugdíjának évi összege a nyugdíj alapjául szolgáló beszámítható fizetésnek tíz szolgálati év után 40%-kal és a tíz évet meghaladó szolgálat után minden további év után 2—2%-al magasabb összegben állapítandó meg úgy, hogy a 40 évi szolgálati idő kitöltése után a beszámítható s 150 frtonként kikerekített fizetésnek teljes összege jár.

A beszámítható fizetés teljes összegénél magasabb nyugdíjban hosszabb szolgálati után sem részesíthető senki, ellenben az évi 300 frtnál kevesebb fizetéssel ellátott tanítók és tanítónők részére is a nyugdíj kiszabásánál mindig 300 frt évi fizetés vendő alapul.

3. §. A szolgálatban utoljára az igényjogosultat megillető beszámítható javadalmaság összegének megállapításánál számbaveendőek:

- a) rendszeresített fizetés készpénzben;
- b) az előbbeni magasabb fizetés kiegészítéseül húzott kiegészítési (személyi) pótlék:
- c) a fizetéssel egyenlőnek tekintendő és nem kizárólag a hivatalos működés tartamára engedélyezett személyi pótlék:
- d) a fizetés kiegészítő részét képező rendszeres korpótlékok:
- e) a készpénzfizetést pótló vagy kiegészítő földillemény jövedelme a terménybeli járandóságok és egyéb szolgálományok tíz évi átlag szerint számítandó helyi értéke. Természetbeni lakás, lakbér, kegyuri adomány, helyi vagy drágasági pótlék, iskola fűtésére szolgáló fajárandóság, irodai átalány, segéd tartására szolgáló javadalom a végellátás összegének kiszámításánál nem vendő figyelembe.

4. §. Az özvegyek segélypénze 300 frtnak, illetve az elhalt férj legutolsó beszámítható fizetésének 600 frtjáig ennek 50%-át, a 600 frtot meghaladó rész után pedig 20%-át teszi, mely segélypénz a férj halála napjától számított fél év múlva tétetik folyóvá, melyből az özvegyen maradt nő nemcsak saját gyermekét, hanem elhalt férjének előbbeni házasságából származott gyermekeit is ellátni tartozik.

5. §. A nőtanítók a férfitanítókkal az ellátási igény elbírálásánál ugy a jogok, mint a kötelezettségek tekintetében egyenlőknek tekintendők.

A férj azonban neje után annak 3 havi fizetésével, illetve, ha nyugdíjas állapotban halt el, három havi nyugdíjával felérő temetkezési járulékon kívül semminemű részeltetésre igényt nem tarthat.

6. §. A nőtanító saját alkalmaztatása után őt megillető nyugdíjra, vagy végkielégítésre az esetben is tarthat igényt, ha férje még életben van vagy aztán külön ellátást élvez s folytonos ellátását akkor is megtarthatja, ha férje után később részesül csak ellátásban, vagy ha újra férjhez megy.

7. §. Ha az özvegy anya segélypénzt húz, akkor egy gyermekre nem számíttatik külön gyámpénz, hanem az egy gyermek levonásával a többi fejenkint az anyát megillető ellátásnak $\frac{1}{6}$ -át kapja.

A gyámpénznek valamennyi gyermekre eső összege azonban az özvegyi ellátás összegét meg nem haladhatja.

A nő-tanító árvái, minthogy atyjok az 5. §-ban foglalt korlátozás folytán özvegyi ellátásban nem részesülhet, szülőtlenné tekintendők és róluk az alább következő §. értelmében kell gondoskodni, oly módon, hogy az árvagyámpénz alaptételének kiszámítása akként eszközöndő, mintha az atyja özvegyi ellátásához igényvel bírna.

8. §. A teljesen szülőtlenné árvák, ha csak egyik szülőjük működött a tanítói pályán, fejenkint a fennebbi §. értelmében számítandó gyámpénzen felül még 25 frtot kapnak, ha mind a két szülőjük tanító volt, úgy minde-
nik külön-külön számítandó gyámpénzen kívül még 50 frtot nyernek.

A teljes szülőtlenné és vagyontalan árvák az őket megilletendő gyámpénz fejében 3 éves koruktól kezdve árvaházakban neveltetnek, ugyszintén azon vagyontalan árvák, kik teljesen szülőtlenné tekintendők, mivel egyik szülőjük házassági elválás, vagy valami saját hibája miatt nyugdíját elvesztette, vagy ilyet nem is nyert, utóbbiak azonban csak az esetben, ha életben maradt szülejük kérelmezné, vagy ha az 1868. 38. t.-cz. 4. §-a értelmében gyámkiirendelés szüksége forog fenn, vagy ha az életben maradt szülő magaviselete miatt az illetékes hatóság az árva érdekében kívánatosnak tartaná.

Az ily árvák gyámpénze neveltetésük tartama alatt a nyugdíjalapból az illető árvaház javára szolgáltatik ki.

E célnak megfelelő árvaházak létesítésére és ezek fentartási költségeinek fedezésére az országos tanítói nyugdíjalap rendkívüli jövedelmei és annak előre nem látott bevételei fordítandók.

9. §. A nyugdíj és gyámalap jövedelmei közé felveendő az oly népoktatási tanintézetbe járó tankötelesek után hozzájárulás czimén évenként fizetendő 15 kr, mely tanintézetek tanítói az 1874. 32. t.-cz. 2. §-a, illetve ezen törvény 1. §-a értelmében a nyugdíjra jogosítottak sorába felvették.

Ezen hozzájárulási díj első sorban a szülőktől szedendő be, másodsorban az iskolafentartóktól; szabadságukban állván ezeknek a díjak fedezésére a szülők beigazolt vagyontalansága, vagy általános hadmentesség esetén az 1868. 38. t.-cz. 4. §-a értelmében fizetendő iskolamulasztási bírságokból befolyt pénzüsszeget igénybe venni.

10. §. Egész 40 évi szolgálata tartama alatt köteles mindenki a nyugdíj- és gyámalap javára a jelen törvény értelmében részére biztosított nyugdíjösszeg 2%-át fizetni.

11. §. Az 1875. 32. t.-cz. 28. és 29. §§-aiban foglalt és a jelen törvény által változást nem szenvedett, valamint a jelen törvény 9. és 10. §-aiban felsorolt díjakat az iskolafentartók, illetve az állami iskoláknál a gondnok, a felekezeti és községi iskoláknál az 1876. 28. t.-cz. 9. §. értelmében alakított iskolaszékek saját szavatosságuk mellett kötelesek minden polgári év első két havában a községi adópénztárba beszolgáltatni, mivégből az iskolafentartót

terhelő évi díjakról az iskola szükségleteinek fedezéséről való gondoskodás alkalmával egyidejűleg tartoznak intézkedni; e tanítók közvetlen terhét képező járulékokat azonban az illetőknek állomásaikkal egybekötött javadalmaikból tartoznak levonni.

Ha a fizetésre kötelezett vonakodása miatt ezen járulékok beszedése akadályba ütköznék, az iskolaszék megkeresésére a behajtást az illető községi előljáróság eszközli.

Mulasztás esetén a hátralék után az állami közadókra nézve megállapított % késedelmi kamat fizetendő s a mulasztást elkövetett fél, iskolaszék vagy községi előljáróság 5—50 frtig terjedő birsággal sújtható a közigazgatási bizottság által a nyugdíjalap javára.

12. §. Az 1875. 32. tcz. 31. §-ban foglalt kedvezmény alapján az orsz. tanítói nyugdíjintézethez való hozzájárulás kötelezettsége alól felmentett iskola fentartók ezen kedvezményt a jelen törvény hatályba lépteig külön nyugdíjintézetükbe felvett tanítók és tanítónőkre nézve jövőre is feltétlenül élvezik.

A jelen törvény hatályba lépte után azonban csak az esetben jogosítvák tanítókat, illetve tanítónőket saját nyugdíjintézetükbe új tagokul felvenni, ha a jelen törvény szentesítésétől számítandó fél év alatt írásbelileg kijelentik, hogy az érintett határidő után nyugdíjintézetükbe felveendő tanítók és tanítónők részére azok nagyobb megterhelhetése nélkül legalább is annyi és oly mérvű végellátási és egyéb előnyöket biztosítanak, mint a mennyit a jelen törvény megállapít.

13. §. A jelen törvény 1892. január hó 1-én lép életbe.

Ezen időpont eléréktől beálló nyugdíj és végellátási igények valamint a kötelezettségek is a nyugdíjintézettel szemben az 1865: XXXII. t.-cikk rendelkezései értelmében bírálандók meg.

A jelen törvény életbe léptétől kezdve a befizetések, valamint az 1870. évtől számítandó szolgálati évek arányában a végellátások is jelen törvény szabványai értelmében eszкоzлendők; az 1870. évet megelőző szolgálati évek arányában pedig azon kormányrendeletek, gyakorlat-egyházi vagy községi szabályzat, vagy magán szerződés értelmében, a melynek hatálya alatt az igények szereztettek.

A jelen törvény hatályba lépteig nyugdíjazottaknak járandóságait továbbra is az eddigi módon az tartozik fizetni, ki eddig fizette.

Az ezen törvény életbe lépteig szerzett igények fentartatnak és nyugdíjazás esetén figyelembe veendőek.

14. §. A jelen törvény életbe léptétől számítandó 10 év eltelte után az országos tanítói nyugdíj- és gyámalap állapotát feltüntető újabb részletes matematikai mérleg készítendő.

15. §. A népoktatási nyilvános tanintézetek nyilvános kisedővő intézetek tanítónak és nevelőinek nyugdíjazásáról, valamint azok özvegyeinek és árváinak gyámolításáról szóló 1875: 32. t.-cz. 9. §. a 10. §. 2. pont második bekezdése, a 15., 16. §. 3. pont 19, 20, 21, 22, 25 §-a, a 29. §. 1. és 2-ik pontja, a 30, 32, 38, 39, 41, 44, 45 §-ok hatályon kívül helyeztetnek.

E törvény végrehajtásával a vallás- és közoktatásügyi miniszter és a pénzügyminiszter bizatnak meg.

Gr. Csáki Albin s. k.
vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Elmélet és gyakorlat.*)

Gyakorlati mintalecke. (Az ősmagyarokról.)

Cél: Az ősmagyarok ezer év előtti életmódjának megismertetése.

1. fokozat. Előkészítés, vagy bevezetés (analysis.)

2. fokozat. Az új anyag megismertetése (synthesis.)

*) Szemelvény Barna Jónás polg. isk. tanár és tagtárs „A történet anyaga és módszere” című pályanyertes művéből.

A mult órában már elmondottam nektek, hogyan kerültek mai hazánkba őseink, a magyarok. Ebben az órában arról fogunk beszélni, milyen életmódot folytattak ők itt ezer év előtt, letelepedésük első idejében.

Abban az időben nem kőházakban vagy állandó lakásokban, hanem bizony csak szabad ég, vagy sátrak alatt tartózkodtak a magyarok.

a) Tanultatok-e már olyan népről, mely eleinte szinte csak sátrak alatt tanyázott? — — —

Ugy van. A bibliai szent történetek azt beszélik, hogy a zsidó nép keletkezésének első idejében szintén sátorlakó volt. Majd a pusztában, erdőszélen, folyó partján, vagy nagy mezőségen ütöltek tanyát egy-egy időre. Azután összeszedték sátorfájukat és továbbra vonultak. Így éltek itt kezdetben a magyarok is.

A magyarok ép úgy, mint a zsidók kezdetben vándor-népek, nomádok voltak.

b) miután ti már a bibliai történeteket olvastátok, megtudnátok azt is mondani, milyen életmódot folytattak a zsidók ősatyjai: Ábrahám, Izsák, Jákob és ezek családjai?

— Igen. A zsidó patriarkák pásztorok voltak. Gazdag juh-, kecske-, szamár-, öszvér- és teve-csordáikat legelőről-legelőre hajtották. Miért?

A magyar nép is pásztorkodással foglalkozott. Tenyésztett kitűnő szép lovakat és juhokat. Őkór-, tehén-, szamár- és öszvér-csordáik is nagy számban voltak. Miért üzték a baromtartást?

1. A nyáj szolgáltatta nekik a szükséges táplálékot; húst, tejet, vajot, sajtot.

2. A nyájak szolgáltatták a szükséges ruházathoz a bőrt és gyapjút.

3. Sátraikban is állatbőrökön aludtak, azokon pihentek a nap fáradtságai után.

Az ősmagyarok azonban nemcsak juhtenyésztéssel, baromtartással, hanem vadászattal is foglalkoztak. Gyakran meg kellett védeni nyájukat a vadállatok ellen, s e foglalkozás közben megkedvelték a vadászatot. Kedves foglalkozásuk volt, hogy megszállják az erdőt és :

„Megharsan a völgyben hajtók riadása,
Nincs földön, egen sincs vadnak maradása,
Földön veri gyors nyíl, veri égen sólyom.
Szárnya, sebes lába nehezül, mint ólom.
Amaz örök csendet veszi lárma közre,
Levegő a zajtól egyre szorul össze;
Lárma, pajzscsörgés, ördögi huj! huj! szó
Félelem a vadnak az idegen uj szó.

— — — — —
Hej micsoda zsákmány az-nap esett halva!
Medve, bölény, farkas; sőt vad egész halma;
Láncsákon az erdő halottjait hordják,
Késő öreg éjjel fenn ülnek a torját.
Sűrög a had népe nagy máglya tüzeknél;
Nyáron egész marhát forgatnak ezeknél:
A bölényt, a szarvast. Megcsappan a tömlő;
Zendül rege és dal édesdeden ömlő.“

(Buda halála. Ötödik ének. Arany J.)

A bibliában is olvastatok-e olyan férfiúról, a ki szerette a vadászatot?
Igen. — Nimród és Ézsau szintén híres vadászok voltak, valamint, hogy minden pásztornép a vadászatot is kedvelte. A magyarok nyíllal ejtették el a vadat. Ezzel a fegyverrel igen ügyesen tudtak bánni. Fegyverük volt még a pajzs, melyeket összeütöltek és erre a zajra felverték az erdei vadat, melyet huj! huj! kiáltásaikkal rémítettek meg. Este sátraik körül nagy tort csaptak ilyenkor. Egész halom lőtt állatot forgattak nyársakon. Tömlőikből az erjedt kanczatejet itták az ételhez, miközben az ősi hazáról énekeltek szép regéket és dalokat a nép költői, a hegedűsök.

„Csendül azoközben hegedüsök kobza,
Emlékezetül a régi regét hozza;
Hunor, Magyar ősről zeng a dal beszéde,
Kitől ered a hún és magyar ág népe.
Hogy kerekedtek fel öreg Ázsiából,
Isten-csuda által őseik honából,
Gimvad után szittyaföldre mikép jöttek.
Hol a magyar és hún törzs atyjai lettek.“ (u. o.)

c) De őseink nemcsak jutenyésztéssel és vadászattal foglalkoztak, hanem a halászatot is kedvelték. Mit gondoltok, melyik folyóvizünk szolgáltatta nekik a legtöbb halat?

Ugy van. A mint a Tisza partján elterülő nagy síkságon legeltették nyájaikat, a pásztorok egyike-másika kifeszített hálóval nagy halprédára tett szert s kedves változatosságot nyújtott nekik a halászlé a táplálkozás sorrendjében.

Ezek után összeállíthatjuk fiaim, hogy mi volt az ősmagyarok foglalkozása:

1. Pásztorokodás.
2. Vadászat.
3. Halászat.

d) De az emberek ősidőktől fova nemcsak testi szükségleteikről gondoskodtak. Még a vad népek is abban a hitben éltek, hogy van egy hatalmasabb lény mint az ember, és ezt a lényt imádni kell, hogy gondját viselje az embernek. Voltak olyan népek, melyek azt hitték, hogy hatalmas állatok, mások, hogy hatalmas vízi szörnyetegek azon felsőbb lények, melyektől jólétük függ; míg más népek magok faragtak maguknak isteneket, bálványokat és azokat imádták, nekik néha még gyermekeiket is feláldozták.

A zsidók is ilyen bálványimádók voltak?

Jól mondod. A Szentírásban olvassuk, hogy Ábrahám a láthatatlan, örökön élő istent imádta és ezen egyetlen, örökön élő istenben való hitet terjesztette családjában és az idegen népek között.

A magyarok sem voltak bálványimádó pogányok, mert ők is egy láthatatlan, örök istent hittek, kit „magyarok istenének“ neveztek. „A szivárvány képezte kezijját s avval lőtte el a tüzes nyilát. Kardja villám volt, melyet a légben villogtatott. Ő intézte a fellegek és szelek járását, ura volt a dörgésnek és villámlásnak.“ Az hitték, hogy minden jó e földön tőle származik.

Hogyan imádták a zsidó patriarkák istenüket?

Az ősmagyarok isteni tisztelete is áldozásokból állott. Különösen fehér lovakat áldoztak istennek. Az áldozatokat napfeljöttkor mutatták be berkek közelében.

„Majd tiszta fehér mént, kin nem vala szeplő,
Kantár soha nem tört nem nyugöze gyeplő, —
Hun lovat ólból, pányván kivezettek,
Onnan, hol az oltár szent állati ettek!

Kardját az öreg pap késmódra fonákul
Markolva döfé, hol rengő szügyi tágul,
Messze kirántotta zablyával a vérét;
Bibor szalag aztán tarkázta fehérét.

Összerogyott a ló. Most a garabonczok
— Mint keselyű had gyűl taglani új koncot —
Bőrét lefeszíték juhait fölemészték,
Nézni a nézőknek oltára helyezték.“

(u. o. ének.)

A főpap leszurta az oltárhoz vezetett fehér paripát. Akkor oda mentek a garabonczok, vagy alsóbb rendű papok és kivették az állat beleit, melyekből a nézők jóslatokat olvastak ki a népnek.

Papjaikat táltosoknak nevezték; ezek voltak a nép bölcsei, jósai, költői,

dalnokai egy személyben. Dalaikban a népet őseik dicső példáinak követésére serkentették.

Hitték, hogy a lélek halhatatlan, és leölt ellenségeik szolgálai lesznek a túlvilágon.

Isten mellett hitték-e zsidók még más isteni hatalmak létezését is?

Ők egyedül istent imádták, egyedül benne hittek; egyedül őt tisztelték.

Nem így az ősmagyarok. A menyek istenén kívül az alvilágnak is tulajdonítottak egy főurat, ki a sírokon és ezek lakói fölött uralkodott. Ezt „Manó“-nak nevezték, s ha valakinek rosszat kívántak, azt mondták: Vigyen el a Manó! Azt hitték, hogy minden szerencsétlenség tőle származik, s hogy kien-geszteljük időről-időre a Manónak is hoztak áldozatokat.

Isteneen és a manón kívül hitték azonban oly jó szellemek létezését is, melyek az emberek élete és vagyona fölött őrködnek s különösen tisztelték a tüzet, mely a melegség és világosság terjesztője, az eget, mely csillagaival megvilágítja a pásztornép éjszakáit, a vizet, mely nyájaikat itatja, és a levegőt, mely minden életnek forrása.

Hogyan temetkeztek a patriarkák? Azt olvassuk róluk, hogy barlangokba temették őket a gyászoló család tagjai.

Az ősmagyarok folyamok mellé temetkeztek. Gyakran máglyán égették el halottaikat. A temetés után összegyűlt a rokonság és eljöttek a halottnak régi jó barátai és gyásztor-t ültek. Étél és ital mellett kegyeletesen emlékeztek meg a halottnak jeles tetteiről, nemes cselekedeteiről.

Ki volt már közületek gyásztorban?

Mától fogva tudjátok, hogy ez a kegyeletes ünnep a magyar nép sok ezer éves szokásaiból maradt reánk.

e) Mindig békeségben élhettek a pásztornépek egymás mellett? Nem olvastuk-e a bibliában is, hogy Ábrahám és Lót pásztorai összeverekedtek?

Igy volt a magyaroknál is. Ha kevés volt a legelő, ha kevés volt a víz, a szomszéd törzsek közül mindegyik magának akarta biztosítani azt a területet, E miatt valóságos csatározások folytak, míg végre a gyöngébb fél kénytelen volt engedni az erősebbnek.

Csatában a kardot, vértet, íjjat és lándzsát használták őseink. Többen közülük kettős fegyver is viseltek, vállakon lándzsát hordottak, kezökben az íjjat tartották, s mindkettőt, a mint a szükség kívánta, használták. Üzelve inkább a nyilat szerették használni, melylyel lóhátról is igen ügyesen tudtak banni.

Mikor ütközetbe indultak, nagy csapat jószág, lovak és teherhordó-barmok követték őket, hogy élelmet és italukra tejet szolgáltatassanak.

f) Az Ábrahám-tól eredt zsidó nép hány törzsre oszlott fel?

A magyar nép is ilyen törzsökre szakadozott. Csakhogy nem tizenkettő, mint a zsidóknál, hanem hét volt a magyar törzsek száma. A hét törzsből pedig 108 rokoncsalád vagy nemzetség vált ki idővel. Minden nemzetség élén egy vezér állott, az volt béke idején a nép birája, tanácsadója, háborúban nemzetiségének vezére. A vezér nemzetsége előtt nagy tiszteletben állott, ugy békében, mint háborúban mindenki megfogadta parancsát.

Időről-időre a törzsfőnökök tanácsot ültek s a mit közös tanácsban elhatároztak, azt az egész nemzet tisztelettel fogadta. Igy határoztak a béke, a háború, az egyhelyben maradás vagy a tova költözködés fölött is. Minden közös határozatukat esküvel erősítették. A hét törzs hét fővezére ilyenkor kard hegyével felrepeztek ereiket s karjaikból egy-egy csepp vért bocsátottak egy szentelt edénybe, hol a hét vezér vére összefolyt. Azt akarták ezzel jelen-teni, hogy valamint egygyé vált ím most az ő vérök, ugy vannak egy véle-ményen, egy gondolon, s valamint most folyt az ő vérök, úgy folyjon ki annak vére, ki az esküt megszegi.

3. Fokozat. Az újabb és régibb képzetek összehasonlítása. (Associatio.)

1. Mely közös sajátosságokat találjuk az ősmagyarok és a zsidók életmódja között a patriarkák idejéből?

Mind a két nép vándoréletet folytatott és baromtenyésztéssel foglalkozott. A magyarok juh-, tehén-, ökör-, ló-, szamár-, őszvér-, a zsidók juh-, kecske-, szamár-, őszvér- és teve-csordákat tenyésztettek.

2. Mindkét nép a vadászatot is üzte.

3. A magyarok inkább kedvelték a háborús életet, mint a zsidók.

4. Mindkét nép istenimádó, de a zsidó nép vallása nemesebb és tisztább, mert a rossz szellemekben nem hittek és Isten mellett semmi jószágos hatalmat nem ismertek.

5. Az ősmagyarok folyóvizek mellé temetkeztek, vagy máglyán égették el halottaikat. A patriarkák barlangokban rendezték be sírboltjaikat.

6. Mindkét nép nemzetségei szerint törzsökökre oszlott fel.

4. Fokozat. Az abstractió vagy levonás által az általános igazság megállapítása, rendszerbe való fűzése.

1. Allandó lakásokban éltek-e az ősmagyarok?

2. Mely háziállatokat tenyésztették?

3. Mivel foglalkoztak még?

4. Mily fegyvereket használtak?

5. Pogányok voltak-e az ősmagyarok?

6. Hogyan pecsételték meg az esküt?

5. Fokozat. A nyert ismeretek gyakorlati alkalmazása.

Keressük ki népünk foglalkozásából, szokásaiból, egyes kifejezéseiből azokat, melyek a most tanultak után az ősmagyarokról származtak reánk.

1. Népünk ma is foglalkozik baromtenyésztéssel, vadászattal, halászattal.

2. Népünk még ma is megüli halottai után a gyásztort.

3. Még ma is bizalommal emlékszik meg az ősök istenéről, mondván: „Áldjon, vagy verjen meg a magyarok Istene!”

4. Él az ősi hit e kifejezésben: „Vigyen el a Manó!”

5. A táltosról és garabonczásról még ma is beszél a nép s azt hiszi, hogy ezek csodadolgokat képesek művelni.

6. A 4. fokozat cz. a. adott kérdések és feleletek a történeti füzetben írásba foglalandók.

Budapest.

Barna Jónás, polg. isk. tanár.

(Vége.)

A magyar zsidó tanítóság jövője.

Magyarország zsidó tanítósága ünnepre készül, országos testületté való alakulásának huszonötödik évfordulóját szándékozik megünnepelni. Helyes. Az ily ünnepély nagyfentosságú, öregekre, fiatalokra nézve egyaránt. Az előbbieket, visszapillantást vetve a múltba, szívüket „a múlt idő kedvein” táplálják; utóbbiak, „kik a jövő reményein talán tulságosan is csüggnek, alkalmat találnak arra, hogy a zsidó iskolák, és tanítói állás múltját alaposan tanulmányozva a jelenen ne vágtassanak száguldva át, hanem nagy bölcsen vegyenek, össze mindent „a mi volt, van és lesz”. Szép dolog a jubilálás; az ember, a tanító rá szorul, hogy ne csak folytonosan bajlódjék, hanem huszonöt évben egyszer örüljön is. Örömünk közepette azonban egy perczig sem szabad elbizakodnunk, mert a milyen szép volt a múlt, a milyen lélekemelő emlékezetet idéz lelki szemeink elé, bármennyire is reánk „derül egy messze elavult kor homálya” szükséges, hogy „a múlt csak példa legyen most és előre nézzen szemünk”. Egyes tanító talán élvezi a jelen látszólagos örömét, az összeség azonban korántsem tarthatja állásunkat valami eldoradónak. Ta-

gadhatatlan, hogy a tanítóság a magyar alkotmány helyreállítása és az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. meghozatala óta örvendetesen haladt; ezen haladásból a zsidó tanítóságnak is kijutott a maga része, állásunk emelkedett szellemileg, némileg anyagilag és társadalmilag is. A zsidó tanító állása biztos, nem vagyunk már többé a tanítói kar vándor madarai, a zsidó tanító magát élethosszigan alkalmazott tanítónak tekintheti. A Pester Lloyd hátán már nem hemzsegnek a pályázatok; a ki valamire való állomásra szert tett, az ott ragad, a félévenkinti tanítómozgósításnak vége szakadt, sok község még üresedés esetén is restel pályázatot kiírni, a tanítói állomásokat suttomban, kéz alatt tölti be. Néha-néha fehér hollóként mégismutatkozik a Pester Lloyd hátán egy-egy előkelőbb zsidó község pályázata, az ily pályázat, a hivatalban levő, félig-meddig csendes életet élt tanító előtt régi idők szomorú maradványainak látszanak. Mondom a hivatalban levőnek. Máskép fogják fel a helyzetet ama tekintélyes számban levő kartársaink, kik a tanítóképző intézetet elhagyva, vagy mint magánnevelők tengődnek vagy általában a nevelés-oktatás terén való működésre a legjobb akaratuk mellett alkalmát nem találtak. Mi túrés-tagadás rengeteg nagy az állomás nélküli zsidó tanítók száma. A zsidó hitközségek nem tudják a tanítóképző intézetből évenként kilépő tanítókat iskoláikban elhelyezni. Hiába, a zsidó tanítóképzés terén t u l t e r m e l é s észlelhető. Sokkal nagyobb a kínálat, mint a kereslet. Bármennyire erőlködjük is az összesség mint erkölcsi testület, annak, hogy a tanítóság a túlságos kínálat következményeit ne viselje, elejét nem veheti. Irjon ki pl. a nagy-kanizsai izr. hitközség egy 500 frtos pályázatot, nem kételkedem benne, lesz legalább is 50 vagy talán még több pályázó is.

Mihez fogjon már most az ilyen állomás nélkül maradt fiatal tanító? Hát azért tengődött, bajlódott ő a tanítóképzőben négy éven át, hogy még nyilvános pályáját meg sem kezdve, annak saját akarata ellen „Isten hozzád“-ot mondjon. Községi vagy állami iskolához folyamodjék a zsidó tanító? Folyamodhatik, de tények bizonyítják, hogy nagyrészt valahányszor a zsidó tanító a községi- vagy állami jellegű iskolához folyamodik, a folyamodványra szentelt idő, bélyeg és papir kárba veszettnek tekinthető. A zsidó tanítónak működési helyül csakis a zsidó iskola van kijelölve. Kijelölték hazánk, sajátlagos tanügyi viszonyai és azon szomorú tény, mely szerint társadalmi egyenjogóságunk még csigalépésekkel sem halad. Felekezeteinket egyetlen egy téren sem hagyják annyira tekinteten és figyelmen kívül, mint éppen a népoktatás terén. Azok sorában, kik modern eszmékért küzdenek, kik a szakszerűség elveiért nyíltan és bátran síkra szállnak, kik a tanítóság bármely érdekének előmozdításáért semmiféle áldozatot nem kimélnék, a zsidó tanítók sem a legutolsók, de a mikor az íge testté válik, a mikor néha egy-egy néptanítót előléptetnek, az nem a mi népünkben való. Keressük ország-szerte a zsidó vallású tanfelügyelőt, segédtenfelügyelőt vagy akár csak tollnokot, de fájdalom sehol sem találjuk. A zsidó tanítóképzés terén mutatkozó túltermelés okozta azt is, hogy sok zsidó tanító tanítói oklevele mellé szükséges még egy másik mesterségből oklevelet szerezni, értem a rituális bajom m e t s z é s r e való képesítést. Igenis, okleveles sakter-tanítók ez a legujabb fajtája a magyar zsidó tanítóknak. Köztudomású dolog, hogy a tanítók országos bizottsága a tanítók szolgálati viszonyai szabályozását szorgalmazza, erre vonatkozó tervezetet is készített. Ezen tervezetnek egyik pontja a tanítót a kántorságtól el akarja választani és ime a zsidó tanítót a körülmények a sakersággal összeházasítják. Én a sakerságot nem tekintem a tisztességgel össze nem egyeztethető hivatalnak, de azt senki sem tagadhatja, hogy ez rituális foglalkozás és mint ilyen a rabbi felügyelete alá tartozik. Már pedig az semmikép sem áll a tanítóság érdekében, hogy újabb közös ügyet teremtsen, mely őt a rabbinak alárendeli. Ellenkezőleg a zsidó iskolának jól felfogott érdeke

sőt jövője kívánja, hogy a rabbi az iskola igazgatásától eltiltassék. A zsidó tanítók elég képzetek, szakavatottak és így azt hiszem, nem szükséges, hogy más állásbeli vezesse őket. Még ha igazgatná!, vezetné! Sok helyütt csak reprezentálni szeret, az iskolában pedig a lehető legnagyobb fejlettség üti fel tanyáját. Emanczipálni kell tehát a zsidó iskolát a saktertől és a rabbtól. Nem lehet és nem szabad a rabbit a felekezettel identifikálni. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy hol a zsidó iskola tanítók vezetése alatt volt, ott mindenütt fennmaradt és virágzott, a rabbi igazgatása alatti iskolák — tisztelet a kivételeknek — mint szilárd alapon nem állók, részint megszűntek, részint sorvadásban szenvednek.

A kongressusi törvény nem ismer mást, mint igazgató-tanítót, a rabbira a felekezeti tárgyakra való felügyeletet bízva, az orthodoxoknak az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. szolgál zsinormértékül és nem tudom, hogyan történt az, hogy országszerte hivatalnokok viselik az igazgatói címet. A tanító osztályának lelke, hogy a tantestület az iskola lelke legyen, szükséges, hogy legyen valaki, a ki a tantestület közt állandó kapcsolatot képez, ez a valaki csakis az iskoláért lelkesedő tanító lehet. A nem tanítók sorából vett igazgatók, mert vannak iskolák, melyekben ügyvédek, orvosok, vagy más intelligens laikusok állanak az iskola élén, a tanító tekintélyének ártanak, a mennyiben a tanításhoz értőknek deklaráltatnak, a nélkül, hogy a paedagógiához konyítottak volna. Hiába védekezik a tanító az Isten kegyelméből lett igazgatók „Stimmung macherei“-ja ellen, a tanító alárendelt közeg, mely köteles ura és parancsolója szeszélyei szerint eljárni. Védekezzék a tanító a legalaposabb indokokkal, az esetleg ellene forduló és érdekkörökkel szemben tehetetlen, ha már sikerült laikus vezetőjét ügyének igazságosságáról meggyőznie, „a jó úr azt döngeti fülébe: „Én úgy akarom.“ Érdekes a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak 2604 szám alatt kiadott rendeletének 9-ik §-a, mely így szól: „Lelkészek lelkészi képesítésök alapján nem tekinthetők okleveles tanítóknak.“ Továbbá: „A hitoktatást ellátó lelkészek, kik csakis hitoktatással foglalkoznak, a tanítók közé fel nem veendőek.“ Mi következik ebből? Nem más, mint az, hogy tanügyi dolgokban a tanító a lelkésznek alá nem lehet rendelve, továbbá, hogy ezen rendelet értelmében a lelkész nem lehet az iskolának igazgatója, mert iskolai törvényünk nem ismer iskolai igazgatót, hanem igazgató tanítót, igazgató tanító pedig csakis a tantestület valamelyik tagja lehet, az idézett rendelet szerint azonban a lelkész a tantestületnek tagja nem lehet. A miniszteri rendeletnek érvényt kell szerezni. Nem tehetik azt egyes tantestületek. A zsidó iskolák jövője érdekében kívánatos, hogy e tárgyban országos mozgalmat indítsunk, a zsidó iskolát kivegyük azok kezéből, kik a vezetésre se nem hivattak se nem jogosítottak. Darázs-fészekbe nyúltam. A hatalomhoz görcsösen ragaszkodóknak szavaim nem lesznek inyükre, nem kételkedem azonban abban, hogy még az esetben is, ha rabbijaink az őket meg nem illető igazgatóságtól vissza fognak lépni, e jobbakat, e szent ügyet szem előtt tartókat, az nem fogja akadályozni abban, hogy az iskola ügyét oly lelkesen támogassák mint azt a budapesti, n-kanizsai, makói és más rabbik teszik, kik nem iskolai igazgatók. Legyen az iskola a tanítóé, a templom a rabbié. A tanító oktassa vezérelje a kicsinyeket, a rabbi a nagyokat. Nehéz munkájukban támogatják, egymást kölcsönösen, de egymásnak nem alá, hanem mellé legyenek rendelve.

Az itt felhozottak mind oly igazságok, melyek előtt szándékosan szemet hunyni nem lehet ugyan, de állásunk jövője azt parancsolja, hogy az oportunitást tegyük félre, a bajok orvoslását ne az egyes tantestületekre bizzuk, hanem mint országos testület mindent elkövessünk, hogy a zsidó tanító állását, jövőjét, tekintélyét és iskoláink szilárdságát intensív fejlődését biztosítsuk. Azért mondjuk ki: 1) hogy a zsidó tanítóképzés terén mutatkozó túlterhelés korlátoztassék, a) azáltal, hogy a tanítóképző intézetbe való felvétel

szigorítassék, kellő előképzés nélkül senki fel ne vétessék, b) a tanképesítő vizsgálatoknál csak azon jelöltek bocsáttassanak keresztül, kik elég biztosítékot nyújtanak arra nézve, hogy a tanítói állásnak becsületére fognak válni. 2) A sakteri hivatal mint a tanítói hivatallal össze nem egyeztethető mellékfoglalkozás, e tanítónak meg ne engedessék. 3) A zsidó iskola vezetése csak is tanító a b i z a n d ó, a rabbi mint olyan az iskolaszék tagja és csakis a szorosabb értelemben vett felekezeti tárgyak feletti felügyeleti jogot gyakorolja. 4) Az orsz. magy. izr. tanítóegyesület elnöksége és közp. választmánya éber figyelemmel kíséri a tanfelügyelői kinevezéseket és egyéb, a tanítók előléptetését esetleg tekintélyüket emelni alkalmas intézkedéseket és minden rendelkezésükre álló törvényes eszközt felhasználják arra, hogy a zsidó tanító rendszeresen ne mellőztessek. Nem tulajdonítok ugyan igénytelen szavaimnak nagy fontosságot, de nem csalatkozom, ha azon nézetet kockáztatom, hogy fenti soraim több oldalról való hozzászólást fognak eredményezni. Szólanak hozzá az érdekeltek minél többen. Ha állásunk jövője érdekében csak legcsekélyebbet tehettem, boldognak fogom magamat érezni. Föl tisztelt kartársak, az egyesületünkben észlelhető élénk mozgalom vonja körébe állásunk jövőjét is. Nem e mellőzésnek tekinthető azon körülmény, mely szerint az országos közoktatási tanács külbirálói között egyetlen egy zsidó néptanító sem szerepel. Ha már mellőznek bennünket, ne fojtsuk el a mellőzés miatti fájdalmunkat, panaszoljuk el azt, tárjuk fel a sebet, illetőleg a sebeket, talán az igazságérzés mégis csak azt fogja a döntő köröknek súgani, hogy nyujtsunk kis balzsamot. Az élet küzdelem. Rajta tehát, lépünk sorompóba jogainkért!

N.-Beckerek.

Bányai Jakab.

Egy izraelita iskola privilegiuma.

„Néma gyermeknek saját anyja sem érti a szavát“ mondja a közmondás. Ezen igazságnak hódolva, önökhöz hosszú dicső küzdelemben kipróbált férfiakhoz emeljük kérő szavunkat: jelöljék meg nekünk azon ösvényt, melyen forrón óhajtott célunkat megközelítsük. Nem egyéni, illetőleg anyagi, hanem tiszta erkölcsi, tanügyi érdekek megvédésére bátorkodunk hathatós közbenjárásukért könyörögni.

Alig hiszem, hogy létezik az országban népszerűbb iskola mint a nagy surányi izr. iskola, mely fölött az itteni vidéki sajtóban nem ritkán megkapó dicsénekek zengedeznek. De nem a szellemi lendület, nem a nemzeti hazafias irány, melyet a tanítótestületnek itt meghonosítani buzgó törekvését képezi, az, mi ezen iskola hírnevének alapjául szolgál, hanem azon exceptionális helyzete, mely az 1878. évi nov. 20-án 30003. sz. a. kiadott miniszteri rendelet folytán részére biztosított. Ezen rendelet ugyanis az 1868. évi erre vonatkozó törvény bölcs indokolásának teljes ignorálása mellett megengedi, miszerint Nyitramegye területén létező összes orth. és status quo izr. hitközségek által fentartott felekezeti iskolákban az évi iskolai nagy szünidő augusztus közepétől október közepéig eső időben tartathassék meg. Meggyőződván azonban ezen állapot tarthatatlanságáról a korszerű tanügy iránt több rokonszenvet tápláló valamennyi nyitramegyei izr. hitközség az említett miniszterileg engedélyezett specziális jogról már régen önként lemondott. A nagysurányi izr. hitközség most már az egyedüli, mely a régi slendriánról nem akar lemondani sőt mint valami kitüntetésnek tekinti ezen különlegességet.

Ekként alakult viszonyok között nehéz még csak gyanításokba is bocsátkozni, hogy ezen türhetetlen misericus állapot meddig fog tartani. Nem habozunk ezuttal sajnálatunk és méltó neheztelésünknek kifejezést adni azon meg nem érthető fagyos közöny fölött, melylyel a tanhatóság illetékes fórumai ezen vizsás állapot iránt viseltetnek. A köszönet adóját róvom le e helyt Tekin-

tetes Turcsányi Ödön főszolgabíró urnak azon érdeklődéséért, melyet ügyünk iránt tanúsított akkor, midőn az itteni hitközséget, figyelmeztetvén iskolájának separatistikus voltára és a tanítók feladatának sikeres megoldására, valamint az egészségügyre ebből kifolyó hátrányokra, arra kérte fel, szüntessék meg ezen szembetűnő káros hatásu és maga nemében egyedül létező körülményt. Községünk szereplő férfiai, kik a haladás és czélszerűség elleni küzdelem elv-szerű feladatuknak tartják, a jelzett miniszteri rendeletre hivatkozván, ezen jó ajánlatot visszautasították. Már pedig gyermeki felfogás is elégséges annak megítélésére, hogy ez így nem maradhat. Ha ennek megváltoztatását a köz-ség nem hajlandó spontane eszközölni, a felső közoktatási hatóságnak mul-hatlan kötelessége, azt annak eszközlésére a törvény hatalmával a nagy hord-erejű ügy érdekében kényszeríteni. Nem a tanítók kényelme forog itt kérdés-ben, hanem egy veszélyeztetett nemzeti érdek, melyet telhetőleg előmozdítani szent kötelességünknek ismerünk, miben azonban akadályozva vagyunk. Nem-csak saját, de az egész tanítóóság általános meggyőződésére hivatkozhatunk, midőn kijelentjük, miszerint a tropikus hőségben a tanító a legjobb akarat mellett sem képes a figyelmet és fegyelmet tanulóinál fentartani, mi nélkül pedig, tudjuk ezt mindnyájan, siker alig képzelhető. Nem akarok hosszadalmas lenni a mondottakon kívül még létező számos hátrány felsorolásával, csak még azt tartom kiemelendőnek, hogy azon tanulóink, kik tanulmányaik foly-tatása végezt a középiskolákba lépnek, az üdülés alkalmától meg vannak fosztva, míg másrészt a tanítók is meg vannak akadályozva, hogy a rendes szünidőben tartani szokott gyűlések és egyesületi tanácskozásokban kötelessé-gük mulasztása nélkül részt vehessenek.

Ezen bajok sürgős orvoslást igényelnek. Midőn azonban mindenfelől csak hideg közömbösséget tapasztalunk, midőn nem akad senki, ki elszigetelt iskolánkat az ország több hasonló intézetével összhangzatos kapcsolatba való hozatalának szükségességéről csak álmodnék is, a legszebb siker reményében fordulunk tehát az orsz. magy. izr. tanítóegyesület vivőihez azon esdő kérel-münkkel, hogy nekünk utbaigazító ujjmutatásokkal, illetőleg bölcs taná-csaikkal segítségünkre lenni sziveskedjenek.

Azon kétségbe nem vonható tény, hogy felekezeti iskoláink felvirágzása és kartársaink kedvezőbb helyzete kiválóan egyesületünk minden adandó alka-lommal tanúsított szolgálatkészségének és értékesített befolyásának köszönhető, arról győz meg bennünket, hogy a mi kérő szavunk sem lesz a pusztában elhangzott szó. *)

Riedner Henrik, Nagy-Surány.

Uj olvasókönyvek.

Uj olvasókönyvek jelentek meg Spitzer Bernát és Gábel Jakab tanítóktól, melyekből egy magyar és egy német példányt (a II. osztály részére) küldött be hozzám mutatványul Méhner Vilmos könyvkiadói cég. Spitzer B. urat gyer-mekkorom óta van szerencsém ismerni és tisztelni, mint igen derék tanítót. Gábel urat ugyan nincs szerencsém személyesen ismerni, de hírét hallottam, mint az orthodoxok bátor leventéjét.

Nem czélom ezuttal ez uj könyvekről kritikát írni, csupán azon kérdést akarom fejtegetni, vajjon az orsz. magy. izr. tanítóegyesület által kiadott olvasó-könyvek mellett egyáltalában szükség volt-e uj könyvekkel előállani? Nem is szándékozom az egylet könyvei mellett lándzsát törni, mert azok nem szorulnak az én védelmemre. De nem tehetek róla, az uj olvasókönyvek megjelenése engem igen-igen fájdalmasan érintett. Ugy látszik, szerzők maguk is érezték szükségét annak, hogy vállalatuk szükséges voltát indokolják, mert a hozzá mellékelt „Felhívás“-ban azt igazolni iparkodnak.

*) Az ügyet a választmány elé fogjuk terjeszteni. Szerk.

„Minthogy szerintünk az összes tanítás középpontja az olvasókönyv, szükséges, hogy minden felekezeti iskolának felekezeti szellemben irt olvasókönyve legyen.“ A felhívásban azt mondják a szerkesztők: „Csak a hazai hithű zsidók iskolái voltak mindeddig hiányában oly könyvnek, melyet tiszta zsidó szellem leng át.“

És itt ugy látszik ez uraknak nincs tudomásuk az orsz. izr. tanítóegyesület által kiadott olvasókönyvekről, mert hisz meg sem emlékeznek róluk, agyon hallgatják. Vagy talán maguk is restelik a dolgot, hogy egy már létező felekezeti vállalatnak konkurencziát csinálnak? Mert igen is van tudomásuk róla. Hiszen folytatják: „Mert azon könyvek, melyekben a bibliai történetekkel vélik pótolni ezt a szellemet, más felekezetűeknek is ép ugy valók, mint a zsidóknak.“ Tehát ez a kifogás ellenük! A bibliai történetekkel vélik pótolni azt a szellemet (t. i. a zsidó szellemet).“

Kijelentem, hogy a midrásból merített olvasmányok nekem tetszenek, föl is van használva ez a forrás az egyesület könyveiben is. De az mégis csak furcsa állítás, hogy a bibliai történetet magát kevésbé lengi át a zsidó szellem, mint az azokhoz fűzött midrás magyarázatokat. Hát a bibliát nem zsidó szellem alkotta? Ezen nézet azon elavult régi iskolára vall, midőn a báchur könyv nélkül tudta a talmud akárhány fejezetét, de a bibliában és szent iratokban járatlan volt. Ezt ugy fejezték ki: **עם הארץ דאורייתא**. Hát csakugyan előbbre való a midrás, mint a biblia? A zsidó ifjuságot első sorban és főleg a vallás és erkölcs üdítő forrásához kell vezetni. E forrás a biblia eredeti szövege.“ De az isten szerelmeért, ki mondja azt, hogy a zsidó fiuk ne keressék fel ezen üdítő forrást, ki mondotta, hogy ne tanítsunk bibliát? Ezen bibliai történetek nem akarják a biblia eredeti szövegét pótolni, hanem csak a bibliai történet fonalán végigvezetni azon tanulókat, a kik a viszonyok következtében a bibliából csak szemelvényeket, tehát nem az egészet tanulják. Hiszen sokan a IV. osztályból már gimnáziumba lépnek át. Aztán a birák és királyok történetét, hány tanulónak van alkalma eredeti szövegben megtanulni? Hát a leányok, azok is az eredeti szöveget tanulják? Hisz szerzők maguk belátván azt, a könyv végére egy nagy függelékot csatolnak a b. történetből. Hát nem mindegy az, akár a végén, akár az elején áll?

Igaz, szükséges, hogy a tanulók régi bölcseink fenséges gondolatvilágába, magasztos erkölcs rendszerébe is bevezetessenek. De hiszen, mikor az egyesület könyveinek átdolgozása napirenden volt, hangsúlyozták azt és az eszme tényleg meg is valósíttatott. De, ha van az uraknak kifogása az egyleti könyvek ellen, miért nem hangoztatják azt illetékes helyen és iparkodnak elveiket érvényre juttatni? Ezért még nem volt szükség egészen más könyveket kiadni. De hát miért tették azt? Alighanem egy kis mellékkeresetre akarnak szert tenni. Elismerem, mi szegény tanítókra, a hitközségek mostoha gyermekeire bizony-bizony ránk fér egy kis mellékkereset és keresve keressük az arra való alkalmat! De hát nem elég nehezen súlyosodik reánk ósatyánk Jákob azon szentencziája **אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל** (Lásd rásit ugyanott), hogy még mi magunk közt is szétszakadjunk, egymásra is agyarkodjunk? Azon könyvek tiszta jövedelme özvegyeink és árváink istápolására szolgáljon és mi magunk tegyük azt tönkre? Sajnos!

De a mi engem legfájdalmasabban illet, az azon kifejezés „hithű zsidók“ iskolái. Hogyan? Hát mi tanítók is különbséget teszünk már hithű és nem hithű zsidók, t. i. orthodoxok és nem orthodoxok között? Hát mi is a két zsidó felekezet végzetteljes tanát hirdetjük? Eddig szépen megfértünk egymás mellett orthodox, status-quo és neolog községekben, egy képzőből kerültünk ki és foglaltunk el állást akármily irányu községben és most egyszerre az iskolába is bevigyük a pártoskodás átkos szellemét?

Igenis buzgólkodjunk vallásunk tanításában, legyünk magunk is vallá

sosak, de ne agyarkodjunk egymás ellen, ne segítsük mi is szétszaggatni, úgy is eléggé szétszaggatott felekezetünket, ne vállaljuk magunkra a történelem majdani ítélőszéke előtt azon felelősséget, hogy a zsidóság szétszakításában mi tanítók is közreműködtünk. Javítsuk, ha kell és ha lehet olvasókönyveinket, de álljuk útját annak, hogy a széthúzás konkolya iskoláinkba behurczoltassék.

Halas, 1891. jul. 26-án.

Weisz P., tanító.

A vidéki körök ülései.

Az alföldi Mezőberényben.

Nem megszokott hangú, nem chablonszerű jelentést kellene a mezőberényi körülésről írnom; nem, mert még a legjobb irány is csak részben ismerethetné e gyűlés erkölcsi sikerét; csak részben ismertethetne egy kisded hitközséget, melyet áldozatkészség, korszerű szellem és egyetértés tekintetében sok más és nagyobb községnek állithatnánk oda például; hát még a vendégszeretet, melylyel az alföldi fiókkör minden tagját egy-egy gyermekeként fogadta.

A július elsején 1 és 2 órakor d. u. érkezett vonatok hozták az alföldi fiókkör tagjait a szé rózsza sok irányából, hogy — még alig rekesztvén be egy munka- és fáradságteljes ével, — ismeretkör és tapasztalataik bővítése céljából 2 napot ismét a munkának szenteljenek. A vonatnál a rendező bizottság várt ránk, hogy mindenikünket szállására vezessen. A 4 óra a zöld asztalnál találta körünk minden jelenvolt tagját. Ott volt: Szontágh Jenő, Baumhorn Ede szolnoki, Stern t.-szelei, Scheiber Márton csabai, Neuman Vilmos t.-beői, Bleier Izidor szeghalmi, Spitzer Ignác battonyai, Braun József t.-földvári, Richtman Samu szentesi, Gettler Ignác, Hirsch Adolf, Hirsch Róza, Klauber Teréz mezőtúri, Fischer Lina, Haas Ármin mezőberényi, Herzfeld Fülöp vésztői, Vintednitz Ignác kesztmártoni, Kálmán Mátyás t.-kevei, Schäfer Lipót békési és Lusztig Mihály dévaványai tanítókon kívül Biháli hitközségi elnök vezetése alatt a hitközség egész értelmisége és intelligenciája.

Szontágh Jenő az alföldi fiókkör elnöke, a tőle már megszokott ékes-szólással, hasonlatok-és fordulatokban gazdag beszéddel nyitotta meg a gyűlést. Még alig hangzottak el szavai, már megragadta Biháli hitk. elnök az alkalmat, hogy az „Orsz. magy. izr. tanítóegyesület alföldi fiókkörét“ „szive mélyéből“ vendégeként üdvözölje es annak működésére áldást kívánjon. — A tavalyi, Szolnokon tartott, gyűlés jegyzőkönyve észrevétel nélkül hitelesített. Az elnöki jelentés legfontosabb része a könyvvállalat, illetve könyvkiadási ügy miképeni lebonyolítása volt, melyet az „Értesítő“ olvasói amúgy is ismernek. — Ekkor Szontágh Jenőnek „A zsidó ifjuság istentiszteletéről“ szóló értekezése következik. Kómoly, alapos megfontolás, figyelmes szemlélés és kutatás, tárgyilagosság és mély értelem jellemzik e felolvasást, melyet feszült figyelemmel hallgat a jelenlevők mindegyike és csak a gyakran fel-felhangzó „éljen“-ek szakítják meg a felolvasást néhány percze. De ki ne hallgatta volna éberén a szép téma kerek kidolgozását, melyben az előadó a sok helyen még fenálló ósdi istentiszteletet bonczolgatja, mint a mely az imának szív és lélek nélkül való elmondásával, a „lélekemelő momentumok“ hiányával a gyermeki kedélyre nem képes hatni. — A felolvasás szép és szenvedély nélküli vitára adott okot, melyben résztvett Neumann, ki a külön ifjusági istentiszteletet feleslegesnek tartja; Braun, ki a tóráht szeretné az ily istentiszteletnél felolvasatni és ahhoz a gyermekeket felhívni; hozzászóltak még Stern, Bleier, Herzfeld és Haas; végre Scheiber ajánlatára a kör a benyújtott hatá-

rozati javaslatot magáévá teszi és az egész értekezésnek az egyesület organumában való közétételére kéri az előadót, hogy legyen alkalma az egyesület minden tagjának e tanulságos dolgozatot olvasni.

Ezzel a gyűlés egyik legérdekesebb pontjához érkeztünk és ez a tisztujítás volt. Előre volt látható, hogy itt választásról szó sem lehet, ismervén a köztiszteletet és bizalmat, melyben az elnök és jegyző mindnyájunk előtt áll. — Mielőtt Szontágh az elnöki széket odahagyná, mély köszönetet mond a kör tagjainak; kéri azokat, ápolják az anyaegyesületnek ez fiókkörét, mint féltékenyen őrzött kincset; szerezzünk e körnek tiszteletet minden helyen és minden körben. Alig foglalta el Bleier körelnök és Neumann jegyző a helyét, már minden tag „Éljen Szontágh és Baumhorn!” szavakkal gyakorolta választási jogát. Hiában volt ott az elnök és jegyző vonakodása, hiában a sok teendőkre való hivatkozás, minden ellenvetésre zúgó „éljen” volt a refrain.

Végre ismét ott ülnek a tisztviselők oly méltón viselt helyeiken. Az elnök nem a szokásos köszönésekkel fogadja el az immár negyedszer ért kitüntetést; felhasználja e kiváló percet arra, hogy kifejezze azt, a mi „szívét, mint kő nyomja már régóta” és ez a közöny, a semleges magatartás, melyet sok tagtárs részéről sajnosan kell tapasztalnia. Kéri a gyűlést, támogassa őt kötetmei teljesítésében.

Most egy sürgöny érkezik Szolnokról a következő szöveggel: „Tanítógyűlés Mezőberény. A legmagasztosabb hivatás bajnokai tiszteletreméltó gyülekezetének szíves üdvözlét az iskolaszék megbízásából dr. Veiner elnök. — Kell-e ehhez magyarázat? Szükséges-e festenem azt az örömteljesen megható érzést, mely minden jelenvolt keblén végigömlött? Ki ne látná ebben egy derék, értelmes hitközség méltánylását megnyilatkozni? azon méltánylást, melylyel tanítóegyesületünk működését a maga nagyságában megérti. Richtman, ki e tényben haladást, sőt óriási haladást konstatál, kéri a körülést, fejezze ki illő köszönetét a szolnoki hitközségnek, és ezt jegyzőkönyvi kivonat alakjában származtassa el a kellő helyre; addig is viszonzozzuk táviratilag e gyöngéd figyelmet. Így lett.

A 25 éves jubileum programja nagyobb vita nélkül fogadtatott el. Ezzel kapcsolatban azon meggyőződés jut kifejezésre, miszerint e jubileumnak nem szabad pusztá formáságnak lennie; szükséges ez azért; hogy az ország minden zsidó, valamint más lakója tudomást vegyen rólunk; de szükséges ez azért is, hogy egyesületünket közművelődési és tanügyi tényezőnek mindenki elismerje. — Kálmán Mátyás azt javasolja, hogy a jublieum napja 100—200 frtnak a szegények közt leendő kiosztása által tétessék fontossabbá, ezt az alföldi kör oda módosítja, miszerint ama napon 100—200 frtot rendkívüli segély. czimén osztanánk ki tanító özvegyek és árvák közt.

Midőn az elnök a gyűlést a következő napig felfüggesztette, a mezőberényi hitk. elnöke meghívta „a község kedves vendégeit” társasvacsorára, melyet jó kedv, jóízű csevegés, derült kedély és izletes ételek jellemeztek. A pohárköszöntők sorát Biháli hitk. elnök nyitotta meg éltetvén az alföldi fiókkör tanítóit; ezt követte Szontágh toasztja a hitközségre; erre Hoffer a hitközség elnökét; Richtmann az előljáróságot éltette. Dr. Strasser szép toasztban fejtette ki, hogy az iskolát a 8-ik nagyhatalommá kellene tenni és hogy ez így lehessen, erőt, egészséget kíván a tanítóknak. Poharat emeltek még Haas, Hirschfeld rabbihelyettes, Stern, Braun, majd ismét Szontágh, Neumann, Hirsch, dr. Strasser, Richtman megemlékezvén a szolnoki sürgönyről, felvirágzást, jólétet és Isten áldását kéri a szolnoki zsidó hitközségre. Nem volt hiány ének és zenében, de még tánczban sem és csak így érthető, hogy az éjjeli 2 órának kellett a vig lársaságot elosztatni.

Reggeli 9 órakor Haas Ármin mezőberényi tanítónak „Az isteni kinyilatkoztatásról” tartott tanítását hallgattuk meg. — Nem említem itt a kisebb

és nem a lényeges megjegyzéseket már csak azért sem, mivel örömmel mondhatom, hogy a tanítás tanúságos, kellő paedagogiai és didaktikai tapintatról tanuskodó volt.

Szönyegre került most az alapszabályok módosítása. Szontágh elnök indítványára az alföldi kör a következő két óháját fejezi ki. 1. Egyesületünknek nyugdíjba lépő tagjait nyugdíjaztatásuk napjától elhalálozásukig minden jog fentartása mellett mentenők fel a tagdíj fizetése alól. 2. A vidéknek, illetve vidéki választmányi tagoknak engedjünk, sőt szerezzünk nagyobb és közvetlen befolyást az egyesület ügyeibe. Spitzer kartársunk kivánságára az alföldi fiókkör megújítja azon — rajta kívül is sokak által táplált — 2 évvel ezelőtt a központba be is terjesztett határozott vágyát, hogy „Értesítőnk“ havonta kétszer jelennék meg. A jövő évi ülés helye nem lévén meghatározható, körünk t. tagjait felhivom, hogy hitközségünknek a jövő évre való esetleges meghívását 1892. évi január 1-ig az elnökséghez Szolnokra elküldjék.

Nem lévén több tárgy, Richtmann a saját és kartársai érzelmét tolmácsolni akarja és a mezőberényi hitközség ritkán tapasztalható szívességeért, figyelméért, tanügyszeretetéért, és ama kiváló érdeklődésért, melylyel működésünket tárgyalásaink kezdetétől végig kísérte, köszönetét és halát szavaz és ezt jegyzőkönyvileg kéri megerősíteni; körelnöknek tapintatáért és részrehajlatlanságáért, melylyel a gyűlést vezette, szintén köszönetet mond.

Szontágh és Billál elnökök búcsúszavai után bevégeztünk egy gyűlést, mely a tanítóságnak tekintélytiszteletet szerzett; mely újabb jel volt arra, hogy a zsidó tanítóság má már az értelmes, művelt társadalomnak képezi számottevő részét; megmutatta e gyűlés, hogy magyarok és zsidók vagyunk egyaránt, de megmutatta azt is, hogy tárgyalásaink, gyűléseink jóval felülállnak a köznapiság alacsony mértékén.

Eltávoztunk. Eltávoztunk és magával vitte minden tanító egy kis hitközség jó emlékét; magával vitte az éltető reményt, hogy nem messze van az az idő, midőn mindenütt ily módon és így értik és érzik majd tanító és iskola szók jelentését. Bizony-bizony, sajnálattal gondolhatnak e napra mindazok, kik e gyűlésen résztvenni — bár quasi kötelességük lett volna — elmulasztották, kik nem lehettek szemtanúi a vonatok elindulásának, hogy hallhatták volna, mint szálltak utánunk és tőlünk a kivánságok, hogy:

„Éljen a mezőberényi hitközség! Éljenek a tanítók!“

Szentes, 1891. év július havában.

Richtman Samu, tanító.

A pécsvidéki Kaposvárrott.

Felvételett az 1891-iki július 8-án Kaposvárrott tartott közgyűlésről.

Elnök: **Klingenberg J.**,

Jegyző: **Sasvári Béla**,

Tiszteletbeli elnök: **Dr. Herzog Manó**,

Tiszteletbeli jegyző: **Kohn Mór**.

Jelen voltak: Dr. Herzog Manó főrabbi Kaposvár; Róth Áron főrabbi Siklós; Schön Bernát tanító Győr; Klingenberg J. igazgató Weisz Gábor, titkár, Strausser H., Hoch József, Kohn Mór, Sasvári B., tanítók Pécsről; Marczali Mór, Kárpáti M., Österreicher A. tanítók Szigetvárról; Schlesinger S. tanító Siklós; Schlesinger V. tanító Mosdós; Schlesinger I. tanító Nagy-Bajom; Schlesinger B. tanító Gige; Schwarz Benő tanító Csokonya; Schwarz Károly tanító Barcs; Wolf Adolf tanító Szill; Vértessy Adolf tanító B.-Mágócs; Lang Ignác tanító Gamás; Rauch Lipót tanító Csurgó; Fleischmann L. tanító Döbrököz; Weisz Mór tanító Dombóvár; Dr. Bakonyi, hitközségi elnök, Helischauer József isk. elnök, dr. Réthy J. isk. tag, dr. Ungár képv. test. tag, Kohn Béni test. tag, Kohn Miksa előjárósági tag, Kövesi Armin előjáróság tag, Sugár Mór tanító, Gömöri Áron, tanító Serényi M. tanító, Kardos I. keresk. tanár Kaposvár; Rosen-

feld L. isk. elnök O s z t o p á n ; Fried Ignác tanító, Fried Berta, Fried Férke, Krausz József tanító, Nagy-Atád; Büchler S. titkár, Burger F. hivatalnok, dr. Schwarz ügyvéd, Honig előjárós. tag K a p o s v á r ; Krausz S. tanító Lengyeltóti.

T á r g y s o r o z a t (az előértekezlet megállapodása szerint).

1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzőkönyv felolvasása. 3. Az iskola és a szülők közti viszony. 4. A tanító társadalmi állása. 5. Mire neveljük gyermekeinket? 6. A tanítás eredményének biztosítása. 7. Indítványok.

1. Elnök a nagy számban egybegyült tagokat és vendégeket szívélyesen üdvözölve, kifejti a közgyűlések szükségességét az önképzés, az oktatás egyöntetősége céljából, továbbá arra nézve, hogy a tagok a nagy gyűlésre kitűzött javaslatokat előbb tárgyalhassák, végre azért, hogy a zsidó tanügynek és az egyesületnek barátokat szerezzenek. Elnök ecseteli a szigetvári ülés szép eredményét, felemlítvén, hogy az ott tárgyalt témák, mint a kézügyesség fejlesztése és a részletes tanterv a körökben napirenden vannak. Végre melegen üdvözi főt. dr. Herzog Manó tiszteletbeli elnököt.

Az elnöki megnyitó lelkes éljenzéssel fogadtatott.

2. Elnök felszólítja Sasvári B. jegyzőt a jegyzőkönyv felolvasására, a mi megtörtént. Hozzászól Schön B., a ki a kör czimében a „fiók” czímet mellőzni kívánja,

a mi helyesléssel fogadtatott.

Schlesinger J. n.-bajomi tanító kérése folytán az előző estén tartott értekezlet jegyzőkönyve felolvasatott.

tudomásul vétetett.

3. Gömöri Á. kaposvári tanító felolvassa „A szülők és az iskola közti viszony” című értekezését, mely élénk helyesléssel találkozott.

Hozzászól beható érveléssel Róth Áron siklói főrabbi, fejtegetvén, hogy a szülői ház és iskola között a zsidó érzés képezze a szoros kapcsolatot, a mi általános tetszéssel fogadtatott.

Hozzászóltak még: Schlesinger J., Kohn Mór, Schlesinger Mosdós. Kellner F., Schön B., Vértessi, Kárpáti.

Elnök összegezi a véleményeket, legfontosabbnak tartja, hogy a tanító oda törekedjék, hogy a szülőkkel gyakran érintkezzenek és velük lehetőleg összhangzásban működhessenek.

Indítványára az előadónak és Róth Á. főrabbi urnak köszönet szavaztatik.

4. Hoch József pécsi tanító felolvassa „A tanító társadalmi állása” cz. értekezését. Hozzászóltak: Dr. Herzog M., Schön, Kárpáti, Sasvári, az utóbbi indítványára

Hoch Józsefnek sikerült előadásáért jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott.

5. Fried Ignác, n.-atádi tanító jeles beszédében előadja: „mire tanítsuk az ifjúságot?” mire nézve ajánlja, hogy minden izr. iskola mellé kézügyesség iskola állíttassék fel. Hozzászóltak Kohn Mór és elnök, kinek indítványára ezen kérdés az anyaegyesület figyelmébe ajánlatik, egyelőre csak 10 nagyobb községben volna ilyen kézügyességet célzó iparoktatás bevezetendő. Fried előadónak sikerült beszédeért köszönet szavaztatik.

6. Kohn Mór pécsi tanító előadása: „Mikép biztosítsuk a tanítás eredményét?” A nagy gonddal készült és helyes elvekből kiinduló felolvasáshoz hozzászóltak: Kárpáti, Fried I. Hoch, Schlesinger (Siklós) Dr. Herzog és végre zárószóval élt az előadó,

kinek beható tanulmányozást tanúsító értekezéseért jegyzőkönyvi köszönet mondatik.

7. a) Weisz M. dombóvári tanító írásbeli indítványára elhatároztatott, hogy a jövő évi gyűlés Dombóvárott fog megtartatni.

- b) Dr. Herzog indítványa : a hitoktatás részletes tananyaga képezze a jövő gyűlés egyik tárgyát, a mi helyeslőleg fogadtatott.
- c) Rauch Lipót, csurgói tanító indítványozza : kerestessék meg az egyesület választmánya, miszerint minden tantárgy részére lehetőleg zsidó szellemben irt tankönyveket adjon ki; elvben pártolásra talált.
- d) Schlesinger I. n.-bajomi tanító öt új tagot ajánl föl vételre, névszerint : Krausz József, n.-atádi, Rauch Lipót, csurgói, Fleischmann Adolf, döbröközi, Österreicher Adolf, szigetvári, Schlesinger Béla, gigei tanítókat, kik az együletbe lépni óhajtanak. Örvendetes tudomásul vétetett. Jegyző mindegyiktől félévi tagdíjat beszédvén, utasítatik, hogy azt rendeltetési helyére juttassa.
- e) Elnök Klingenberg indítványára megköszöni a közgyűlés a kaposvári izr. hitközségi előjárásának a helyiség átengedését és rokonszenvet tanusító érdeklődését, valamint a vendégek ellátása körül tanúsított huzgóságát és áldozatkészségét.
- f) Szintén Klingenberg elnök indítványára, jegyzőkönyví köszönet szavaztatik a pécsi, szigetvári, siklói, n.-atádi osztopáni izr. hitközségeknek, melyek tanítóik utazási költségeit kiutalványozták. Továbbá a helybeli (Kaposvár) tanítóknak, kik a közgyűlésre érkező vendégek elszállásolása körül fáradoztak és az előadóknak köszönet szavaztatik.
- g) Kárpáti Manó indítványára pedig köszönet szavaztatik Klingenberg J. elnöknek a gyűlés tapintatos vezetéseért és főleg a közgyűlésnek sok gondot és fáradságot igénylő előkészítéseért, melynek sikerében övé az oroszlánrész.
- Ezzel a gyűlés véget ért.

Kelt Kaposvárott, 1891 július hó 8-án

Sasvári Béla, jegyző

Kohn Mór, tiszt. jegyző,

Klingenberg J. elnök.

A nyitramegyei Érsekujvárott.

felvétetett a nyitramegyei körnek 1891. évi július hó 2-án Érsekujvárott tartott évi rendes közgyűlésén.

Elnök: **Schwarcz Ignác**, jegyző: **Erdélyi Lipót**.

Jelen volt a 25 egyleti tagon kívül: dr. Adler Mór, a kongr. hitközség elnöke, dr. Pinkusz József, iskolaszéki elnök, az orth. hitk. elnöke, Stux Adolf, Kurzweil Gáspár, Stern Lipót, Stux Salamon, Kertész József, Stern Rezső, Róth Mihály, dr. Kohn Alajos, Fischer Samu s mások.

Dr. Adler Mór hitk. elnök lelkes szavakkal vendégszeretőleg üdvözli az egybegyűlteket. Köszönetet mond a körnek azon határozatáért, hogy ez évi közgyűlését helyben tartja. Ecseteli azon meggyőződését, hogy a zsidó hitnek hatalmas támaszát ismeri ő a zsidó tanitóságban és ezen okból ő és az ő hitközsége mindenkor együtt éreznek a tanitósággal. Örömet vesz részt a mai közgyűlésen. Dr. Pinkusz az iskolaszék nevében üdvözli a közgyűlést. Az orth. hitközség nevében elhangzott üdvözlés után elnök köszönetet mond a szives fogadtatásért és rámutat a zsidó tanitóság szorgalmas önmivelődésére és az iskolaügy iránti meleg ügyszeretetére, mire közgyűlést megnyitja, Erdélyi felolvassa Morgenstern egyes. titkár üdvözlő táviratát, mely élénk éljenzéssel fogadtatott. Weisz Miksa, galgóczi igazgató mentegető sorait, hogy atyja betegsége miatt távol kell maradnia a közgyűlésről, részvételt vettük tudomásul. Jegyző felolvassa a mult évi közgyűlés jegyzőkönyvét, mely hite-

lesítést nyert. Előterjeszti évi jelentését, mely röviden egybefoglalva a következőket tartalmazta: „Boldognak érzem magamat, hogy engem ért ama megtiszteltetés, hogy olyan körnek lehetek tisztviselője, mely országos egyesületünknek jelentékeny részét képezi. Jelentékeny pedig nemcsak a tagtársak számát tekintve, hanem működését illetőleg is. Rövid ideje annak, hogy országos egyesületünk felett vészterhes fellegek tornyosultak és a romlásnak vilámai minden pillanatban a végenyészet bekövetkezését engedék hinni. Ezen nehéz napokban megtette körünk mindazon óvintézkedéseket, melyek a bekövetkező veszély nagyságát mérsékelni valának hivatva. Tisztelt elnökünk és az én csekélységem nemcsak a tagtársaknak kemény próbára tett bizalmát iparkodtunk biztosítani a jövő iránt, hanem az ügy állásáról személyes meggyőződést szerzendő a központba rándultunk le és tehetségünkhöz képest hozzájárultunk az ügyek tisztázásához. A nagy választmánynak sikerült a felizgatott kedélyeket lecsendesíteni és a megingott bizalmat helyreállítani. A nyáron tartott rendkívüli közgyűlésen csekélységem bepillantást szerzett a sok port felvert kiadói ügybe. Ez az ügy annyira bonyolult volt, a jó szándék és a félrevezetés lehetősége úgy állának egymáshoz, hogy csakis roppant tapintatossággal lehetett a kiküldött bizottságnak egy országra szóló botránynak kiütését elkerülni. A központnak mérséklő eljárása ez ügyben megemlítendő.

Kifejezést adunk azon örömünknek, hogy sikerült olyan elnökségi tagokat nyernünk, a kiknek szeplőtlen multja és foltot nem tűrő jelleme valamennyiünk tiszteletére méltó. Mióta ez az elnökség kezébe vette az ügyek vezetését, a dolgok nemcsak a rendes kerékvágásban haladnak, hanem egyesületi életünk minden ágában határozott és céltudatos haladás konstatálható. Így jelezhetjük az „Értesítő“-nek szép emelkedését, jeles nyelvtani könyvek megjelenését, az új imakönyv kiadását, az olvasókönyvek áttekintését és az alapszabályok módosításának ügyét. De különösen kiemelendő az árvaház ügye, melylyel kapcsolatban még az évszáznegyedes ünnepély ügyét is meg kell említenem. Könyveink terjesztése és a tagtársak megnyerésére irányuló munkálkodásunkról a tisztelt közgyűlésnek nem kell bővebben szólnom, mert erről tudomással birhatnak meg nem szűnő felszólításainkból. Jelen közgyűlésnek előkészítésével és annak kijelentésével, hogy a megyében itt-ott előforduló bajok orvoslását elősegíteni feladatunknak ismertük, kérem jelentésemet tudomásul venni. Helyeslőleg tudomásul szolgált. Jegyző a lélek törvényeinek figyelembe vételéről és a lelkiállapotnak a tanításra való behatásáról tartott előadást, mely Fischer, Riedner, Schwarcz, Priesner, Neufeld s mások élénk eszmecsere után az előadónak megszavazott köszönettel ért véget. Ezzel az ülés délutáni 2 óráig felfüggesztetett. A folytatólagos ülésen Fischer a harmadik fiosztályban bibliafordítást tanított. Tanításával szemléltette, hogy a héber nyelvtan tanítását miként kell a bibliafordítással egybekapcsolni. Fejtegetéseinek főcélja azonban az volt, hogy bebizonyítsa, miként a magyar nyelvre való fordítás célszerűbb a németnél. Tanítását beható bíralás és eszmecsere követte, melyben Neufeld, Schwarcz, Fürst, Erdélyi, Gráf és mások vettek részt. Fischernek tanításáért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztunk.

Schwarcz az alapszabályok módosításának ügyét tárgyalta. Tárgyalásának elején részletesen szólott a központnak ama feltűnő eljárásáról, melyet Szép Lipót tervezetével szemben követett. Választmányi üléseiben hozott határozataival nagy következtelenséget árult el és rosszalja azt az eljárást, hogy a mondott tervezetet figyelmen kívül hagyta és hogy a körök határozatait sem i b e s e m v e s z i. Ezen állításainak pontról-pontra való alapos bebizonyítása után következő indítványát fogadta el a közgyűlés:

„A központ felkéretik, mindazon határozatok tárgyalására, melyek a körök részéről felterjesztetnek és esetleges foganatosítás cél-

jából elfogadtatnak. A mennyiben azonban a központ azokban olyasmit találna, a mi az egyletre nézve káros lehetne és így ezeket mellőzi, tartozik a központ eljárását igazolni.“

A módosítás egyes pontjainál következők határozattak:

1. §. A cím ekként módosítandó: „A zsidó magyar tanítók országos egyesülete.“
2. §. Ifjusági iratok kiadását elősegíti. (Elnök az ifjusági iratok kiadását költségeseznek és veszteséggel járónak találja. Erdélyi nagyon mellette van, hogy az egyesület ilyeneket kiadjon, még azon esetre is, ha az egyesületnek valamijébe kerülne, mert ha jövedelmet szerez az iskola révén, kell, hogy esetleges áldozattól se riadjon vissza. Az ifjusági iratok nagy haszna szentesíti eme eljárást. Szavazásra került a dolog. Erdélyi kisebbségben maradt és ama indítvány fogadtatott el, hogy az egyesület ilyen ifjusági iratok ajánlására szorítkozzék.)

Ennélfogva a 2. §. d) pontja elmarad.

IV. fej. 5. §. A beiratási díj 2 frt és nem részletekben, hanem a negyedévi tagdíjjal együtt azonnal lefizetendő.

A harmadik bekezdésnél: a ki 35 évig tagja.

6. §. A pártoló tagságra nézve maradjon az eddigi szabály, mert ekként se sikerült sok ilyet szereznünk, hátha még megnehezítjük azt? A tiszteletbeli tagoknál közbeszurandó e kitétel: a tanítók állandósítása körül.
7. §. Ennél arra a határozatra jutottunk, hogy a ki a felvételi okmányt megkapta, az teljes jogu tagja az egyesületnek. (Szavazás, választás és választatás.)

A 8. §. a) Betegs. igazolandó kimarad. Megváltoztatandó ekként: 200 tagnál tíz heti 4 frt.

A VI. fejezetnél a szövegbe felveendő a *** alatti megjegyzés.

A 9. §. A ki az 50. életévét meghaladta, az nem lehet egyesületünknek rendes tagja.

A 11. §-nál Rendkívüli — elengedésére mondat kimarad.

A 12. §-nál 20 vidéki helyett 40 veendő fel. Ezen § utolsó mondata elmarad.

A 17. § teljesen elmarad azon okadatolással, mert újabb terheket ma még nem szabad egyesületünkre róni. Szorítkozzék az értesítő a hivatalos közlésekre inkább, semhogy szerkesztőt kelljen fizetnünk.

A 18. §. utolsó mondata elmarad. Pénztárost nem fizethet az egyesület, ez 25 éven át tiszteleti állás volt és szolgát tart az egyesület, a ki a fáradsággal és nagyobb idővesztéssel járó munkát végzi. Egyelőre a kör nem járulhat fizetéssel járó tisztségek létesítéséhez.

A 24. §. A közp. választmány kitétel helyett: „minden fontosabb“ teendő.

A 25. §. d) pontja kimarad, h) pontja kimarad.

A 30. §-nál: a titkárt a nagy választmány választja.

A 32. §-nál az utolsó mondat elmarad.

A titkár tiszteletdíját illetőleg az határozattatott, hogy nem mint a 16. §. mondja, hogy a központi választmány, hanem a nagy választmány előterjesztésére a közgyűlés határozza azt meg.

Ezen módosítások mindegyike beható vitatkozás után szavazás által határozattatott. Elnök jegyzőkönyvi köszönetet aratott.

Az árvaház ügye minden tagnak melegen ajánlatott és határozattatott, hogy ki-ki akként iparkodjék a tőke szaporításához hozzájárulni, a mint környezetének viszonyai leghelyesebben tanácsolják.

Az ünnepélyes közgyűlésen megjelenni, mindenki erkölcsi kötelességének ismerje. A halottak sirjánál való megjelenésnek a napirendbe való felvétele kifogásoltatott, mert ez a közgyűlés ideje alatt tiltva van.

A kör kiadásának számlája tudomásul vétetett.

R a a b indítványára határozattatott, hogy a központ felkérendő, miszerint

az osztatlan népiskolák használatára készítendő olvasókönyvek ügyét sürgősen napirendre tűzze,

Neufeld indítványozza, hogy Bars- és Pozsonymegye zsidó tanítóit körünknek tagjaivá kellene megnyernünk.

Határozott, hogy ez iránt intézkedések teendők.

Érsekujvár érdekes zsidó hitközségeinek a zsidó tanítók iránt tanúsított kiváló tiszteletért a közgyűlés köszönetet szavaz, mely átiratban fejezendő ki.

A megjelent tanítók ügybuzgóságáért elnök elismerő köszönetet mond:

Végül határozott, hogy a következő ülés Tornóczon fog megtartatni, a mit dr. Adler hitközségi elnök indítványa folytán határoztunk, a kővá vándorgyűléseknek nagy horderejét igen élénken ecsetelte.

Ezzel a közgyűlés véget ért.

Érsekujvárott, 1891. július 2-án.

Schwarcz Ignác, elnök.

Erdélyi Lipót, jegyző.

A közgyűlés után a tanítókat a hitközség elöljárósága igazi magyar vendégszeretettel sörházba meghívta, a hol vig poharazás közben a talpraesett köszöntéseken kívül *Fischer* szellemes rábeszélése folytán dr. *Adler* hitközségi elnök az árvaházügyének felkarolását megígérte.

Soraimat ama hó óhajjal zárom, hogy legyen még sok ily boldog és hasznos összejövetelünk egyesületünk felvirágzása és érdekeink előmozdítása végett!

Erdélyi.

LEVELEZÉS.

Tekintetes szerkesztő úr!

Nagy és szép eszmét pendített meg az illető, ki az izr. tanítók árvaháza létesítését kezdeményezte; az eszme oly magasztos, mely dicséretre egyáltalán nem szorul, majd egykoron az árvaház kegyeltjei hálásak lesznek az intézők, valamint az alakítóknak.

Én, ki a rám hármló kötelességnek némileg igyekeztem eleget tenni a gyűjtéssel, ámbár az általam gyűjtött csekély összeg alig képezi a szükséges összegnek egy porszemnyi részét is, mindamellett ha hazánkban levő minden izr. község járulna annyival a létesítendő árvaházhoz, úgy azon intézmény igen rövid idő alatt virágzásnak indulhatna.

Csekélységem nézete az volna, hogy minden egyesületi tag a létesítendő árvák menhelye céljaira 1 frt évi tagsági díjat fizessen, ez által az intézménynek biztos évi jövedelme lenne, adóztassuk meg önmagunkat elhagyott árváink ügyében, kétségen kívüli tény az, hogy minden izr. tanító nyugodtabban fog jövőjének elébe nézni, ha árváiról később gondoskodva lesz.

Maradok tek. szerkesztő urnak alázatos szolgája

Margitta, 1891. július havában.

Berkovits Károly, egyes. tag.

Könyvismertetések.

Magyar nyelvtan. Gyakorlati oktatás a helyes beszéd, helyesírás és fogalmazás elsajátítására. Elemi népiskolák V. és VI. osztályai számára írta Komáromy Lajos, Budapest, 1891. Singer és Wolfner kiadása. Ára. 44 kr.

„A magyar nyelv tanításának célja a népiskolában az, hogy tanuljon a gyermek szabatosan beszélni, helyesen írni és mások beszédét és írását biztosan és tisztán megérteni“. Így jelzi a törvényes tanterv a népiskolai nyelvtanítás általános célját, és részletes utasításokat is ad az egyes osztályokban feldolgozandó tananyagra, a követendő tanmódra és tanmenetre nézve és ezen utasítások mérvadóak a nyelvtani kézikönyv megbirálásánál is.

Az előttünk fekvő könyvvel szerző betetőzi azon művet, melyből már 3 kötet megjelent, és melyet e lapok hasábjain ismertetni volt alkalmunk. A 2. osztály nyelvtanban megkezdett és a következő kötetekben követett irányt és helyesen megválasztott tanmódot folytatva, szerző az inductió-módszer szerint dolgozza fel az V. és VI. osztály számára előirt nyelv- és iránytani tananyagot.

Az elsőre nézve szerző már az előző osztályokban megszerzett ismeretek megszilárdítására és kibővítésére szorítkozik nagyon helyesen és nem tömi a könyvet grammatikai fejtegetésekkel, azon elvnel fogva: hogy nyelvre, nem pedig nyelvtanra tanítsuk a gyermeket.

Annál nagyobb tért engedett e mű szerzője a fogalmazás tanításának, mely tulajdonképen a nyelvtanításnak főcélja. És itt mutatja be magát szerző leginkább, mint a gyakorlat emberét. Szem előtt tartván, hogy az iskola az életre készít elő, nagy súlyt fektetett a fogalmazás tanításánál a polgári ügyiratokra. Megismerteti a gyermeket az iránytan főbb szabályaival a fogalmazványok nemeivel stb. stb.

De nem ez a könyvnek főelőnye, hiszen ezeket körülbelől minden más hasonló könyvben és találjuk és kell, hogy találjuk, ha a könyv a törvényes tantervnek meg akar felelni. E könyvnek főelőnye annak módszeres földolgozásában rejlik. A nagy tapintattal választott mintaolvasmányok és az ezekből levont tételek mikénti fejtegetése, továbbá az egyes leczkékben tárgyalt nyelv- vagy iránytani fogalmak egymásutánja és végre a theoretikus fejtegetéseknél használt szemléltető példák és gyakorlatok teszik a könyvet páratlanná nyelvtani irodalmunkban.

Az V. és VI. osztály tananyaga külön-külön tárgyalatik és már a tárgymutató nemcsak gazdag, hanem érdekes tartalomra mutat, úgy, hogy a tanuló nagy érdeklődéssel fogja a könyvet olvasgatni, a mit tapasztalatból is mondhatok; ezt azonban más nyelvtanokról nem igen állíthatni. Ha pedig a gyermek egyszer megkedvelte a könyvet, akkor a tanítóra csak fél munka vár.

Mindezeknél fogva feltehető, hogy Komáromy magyar nyelvtanának ez a része is nagy tért fog hódítani iskoláinkban.

Elemi Mértan alkalmas feladványokkal a népiskola felsőbb osztályai valamint ismétlő- és alsó ipariskolák számára. Irta Pollák K. fővárosi tanító. IV. átdolgozott és bővített kiadás. Budapest, 1891. Singer és Wolfner kiadása. Ára 24 kr.

A mértani kézikönyv azon segédeszköz, melyet iskoláinkban legritkábban találunk, mert először a mértan rendszeres tanítása a népiskola V. osztályában veszi csak kezdetét és másodsor a tanítók inkább nélkülözik e kézikönyvet, mintsem a gyermekeket túlkidadásokkal megterheljék. Tíz évi tapasztalatom után ítélve, azon meggyőződésre jutottam, hogy a hol a mértani könyvet akár takarékosági szempontból, akár más okból mellőzik, az vagy a sikeres eredmény rovására történik, vagy a tanító munkája fölötte nehezítve van.

A népiskola alsó 4 osztályában a mértan csak alkalomadtán taníttatik kapcsolatban a beszéd- és értelemgyakorlatokkal vagy a számtannal. Az V. és VI. osztályában, az ismétlő iskolában és az alsófokú ipariskolában azonban szükséges, hogy ez, mint külön tantárgy szerepeljen, és a miniszteri tanterv intézkedett is ez értelemben. Ámde a tanidő, melyet az óraterv e tantárgynak kimér, oly aránytalan csekély, hogy lehetetlen elképzelni, hogy a tanító egy mértani kézikönyv nélkül is boldogulhasson. És e mértani kézikönyv is nagyon eltévesztené a célt, ha tudományos alapossággal, vagy ha — mint sok tan-könyvben tapasztalható, — a tanítást helyettesítő fejtegetésekkel tárgyalná az előirt tananyagot. E könyvnek eredménytárának kell lennie az élő szóval történt tanításnak, mellőzve mindazt, a mire a cél elérésére okvetetlen szükség nincsen és főszólyt fektetve a tanultaknak értékesítésére, begyakorlására (feladványok.)

Ezek azon szempontok, melyek f. cz. könyvnek szerzőjét is vezérelték s melyeknek megfelelni nemcsak törekedett, hanem a könyv újabb meg újabb kiadásában tökéletesen sikerült is, elannyira, hogy eddig ez az egyedüli népiskolai mértan, melyet a közoktatásügyi tanács iskolai használatra engedélyezett. Jobbat nem is tudnék ajánlani. A mi a könyv becsét még fokozza, az a külső kiállítás. A rajzok, a nyomás és a kötés kifogástalan.

Tankönyv. Az osztatlan, valamint a vegyes tannyelvű népiskolák és ismétlőiskolások számára. Tartalma: földrajz, történelem, alkotmánytan, természetrajz, természettan, gazdaságtan, nyelv- és helyesírástan. Irta Csizmadia Aladár néptanító. Harmadik javított kiadás. Budapest, 1891, Kiadja Singer és Wolfner könyvkereskedése. Ára 25 kr.

A népiskolai tanítás legnagyobb problémája előtt áll az a tanító, a ki osztatlan iskolában, azaz az összes osztályokat egy teremben kénytelen tanítani és pedig sikerrel tanítani. Szerző tehát nagy fába vágta fejszéjét, mikor oly tankönyv megírására vállalkozott, mely hivatva legyen az osztatlan iskolában a III. osztálytól kezdve a legfelsőbb osztályig a tanító működését valamennyi tantárgyban könnyíteni. Nehéz dolog már ez is; szerző azonban könyvét még a vegyes tannyelvű népiskolák és ismétlőiskolák használatára is írta. Felkarolta benne a földrajzot, a történelmet az alkotmánytant, a természetrajzot, a természettant, a gazdaságtant, a nyelv- és helyesírást. Lássuk, már most, miképen oldotta meg szerző a maga elé tűzött nehéz feladatot. Az első pillanatra nehéznek látszó feladatot azzal könnyítette — s mondjuk mindjárt nagyon helyesen — hogy lemondott az egyes leczkék fejtegető feldolgozásáról, hanem csupán arra szorítkozott, hogy a tanítás eredményét dióhéjban módszeresen közölje a tanulók számára, s ebben mutatja szerző leginkább, hogy a tapasztalat embere. Mert nem könnyű dolog a sok fontosból a legfontosabbat kiválasztani és ezt a kiválasztott tananyagot rendszeresen a gyermek nyelvén összefüggésben oly célravezetően előadni, a mint azt jelen könyvben találjuk. Az előttünk fekvő könyv feltalálta a módot, hogy a tanuló kezében a leczkék ismétlésénél hasznavehető segédeszköz lehessen, a mely nélkül a tanító és tanuló vajmi nehezen boidogulhatna. A falusi, tehát szegényebborsu gyermekekre nézve nagy előny az is, hogy majdnem valamennyi tantárgyat egy könyvben összpontosítva találja, melynek ára erős kötés mellett csak 25 kr. A könyv hasznavehetősége mellett végre az is tanuskodik, hogy átlag rövid idő alatt már harmadik kiadását érte. *M.*

EGYLETI ÉLET.

Kimutatás a július havi gyűjtés eredményéről.

	Pártoló tagdíj évenként frt	Adakozás az árva-alapra frt
1. B u d a p e s t. Auer Dávid és fiai cég adománya	—.—	10.—
Dr. Báron Jónás (Kornfeld Gyula tanító gyűjtése)	—.—	10.—
Izr. kézműegylet ...	—.—	5.—
Dr. Neumann Armin	—.—	5.—
Lustig Emma k. a. gyűjtése ...	—.—	17.—
Pollák Káim főv. tanító adománya	—.—	1.—
Dr. Pollak Henrik adománya	—.—	10.—
2. A d a. Izr. hitközség (Beer Mór gyűjtése)	5.—	—.—
3. A l s ó - K u b i n. Izr. hitközség adománya	—.—	5.—
4. A r a d. Neumann Armin iskolai igazgató gyűjtése ¹⁾	—.—	10.—
5. B a r c s. Schwarcz Károly tanító további gyűjtése. A múlt		

¹⁾A múlt szám nyugtázásából tévesen kimaradt.

	Pártoló tagdíj évenként frt	Adakozás az árva- alapra frt
számban jelzett adomány Kremser Mór részéről ...	—.—	10.—
6. D e v e c s e r. Schwarcz Sámuel, hitk. elnök gyűjtése	—.—	2.50
7. D o m b o v á r. Izr. hitközség évenként	5.—	—.—
Stern Dávid és Misner Rozália tanítók 1—1 frt és Weisz Mór tanító 50 kr.	—.—	2.50
8. É r s e k u j v á r. A kongressusi hitközség 5 éven át évenként	5.—	—.—
9. G y ö n k. Engelmann Frigyesné gyűjtése: Izr. nőegylet évenként	5.—	—.—
10. G y ő r. Izr. hitközség évenként ¹⁾	5.—	—.—
11. H o m o n n a. Leitner Samu gyűjtése: Friedmann Márk 34 tanuló á 10 kr. = 3.40. Többek 6.40, összesen	—.—	9.80
12. K a r á n s e b e s. Izr. hitközség	—.—	10.—
13. K i s - V á r d a. Krauszné Frank Katalin tanítónő gyűjtése: Schwarcz J. 2 frt. Feingold, Halasi, Reizsmann, Lichtmann, Grosz Vilmosné és Zuckermann Bernát 1—1 frt=6 frt Révészné, Weisz Lajosné, Szell Mihályné, Rosenthal, Balkányi Farkasné, Balkányi Farkas, Fried J.-né 50—50 kr.	—.—	11.50
14. L i p t ó - S z t. - M i k l ó s. Vogelhut és Füzi Márk tanítók gyűjtése	—.—	10.—
15. M a r g i t t a. Berkovits Károly gyűjtése: Ernst Péter, dr. Sugár Bertalan, Glück Károly, Grünfeld Mór, Mann Mór 1—1 frt. Róth József, Róth Albert, Klein Ignác, Klein Ignác, Berger Dávid, Kohn Márk, N. N. 50—50 kr. Fischer Áron 40 kr. Gelberger Kálmán, Fried H., Wittenberger. Berkovits Lina 30—30 kr. Berger Mór, N. N. 20—20 kr.	—.—	10.50
16. M á t é - S z a l k a. Hermann József gyűjtése: bárczák után 5 frt. A rendezett multság tiszta jövedelme 40 frt. Rosenberg Sámuel tanító adománya 1 frt, összesen	—.—	46.—
17. M o h o l. Stern Adolf gyűjtése	—.—	5.—
18. N. - A p p o n y. (Nyitramegye) Löwinger Mór gyűjtése: bárczák után 1 frt, Löwinger Mór 1 frt, Ellenbogen H. J. 50 krt., Jónás tanár 25 kr.	—.—	2.75
19. N. - S u r á n y. Riedner Henrik gyűjtése: Izr. iskolaszék és még évenként 2 frt	—.—	5.—
20. P é c s v á r a d. Adler József további gyűjtése ...	—.—	5.—
21. P é c z e l. Izr. hitközség évenként	5.—	—.—
22. P o z s o n y. Izr. tantestület adománya 4 tanító á 5 frt ¹⁾	—.—	20.—
23. R á k o s - P a l o t a. Rosenberg Ignác tanító gyűjtése: Rosenberg Ignác, Gansl D., Glücksmann Ignác 1—1 frt, Palotai hölgyek 5 frt	—.—	8.—
24. S i k l ó s. Kellner Ignác gyűjtése:	—.—	4.80
25. S z e g e d. Izr. hitközség évenként	5.—	—.—
26. S z o l n o k. Szontagh Jenő további gyűjtése: Hay Jakab fakereskedő 6 frt, dr. Szűsz Dávid és dr. Schreiber Lőrincz 5—5 frt, dr. Kerényi Samu ügyvéd, Österreicher Lipót, Husz Mór, Klein Mór, Rózsa Ignác kereskedők és Fränkl Frigyes iparos 2—2 frt, Deutsch Lipót, Glück Vilmos iparosok és Spitzer Péter kereskedő 1—1 frt	—.—	31.—
27. S z a t m á r. Izr. népiskola ¹⁾ ...	—.—	1.—

*) A csillaggal jelölt összegek bejelentettek, de a pénztárba még nem folytak be.

	frt		frt
Stern Ármin, Olaszi-Liszka	2	Steinwurtz Ignác, N.-Perkáta	1
Streisinger Sándor, B.-Gyarmat	2	Szántó Ede, Baján	4
Szirmai József, Vágújhely	4	Vogelhut Dávid, L.-Szt.-Miklós	4
Schmolka Salamon, Cservenka	2	Weinberger Simon, Öcsöd,	1
Schwarz Károly, Barcs	2	Weisz Pinkász, Kis-Kun-Halas	1
Schischa Adolf, Pápa	2		
		Összesen	118 frt

Budapest, 1891. július 24-én.

Tolnai J. Béla, egyes. pénztáros.

V E G Y E S E K.

Az új tanév közeledtével könyvkereskedői utazók járják be az országot és fünek-fának ajánlják a legkülönbözőbb czégek kiadványait. Reméljük, hogy tagtársaink ellen fognak állani minden ingergetésnek és csábításnak és csakis saját kiadványainkat fogják használni. — Sajtó alatt vannak: A szidur, egy gyönyörű kiállítású imakönyv, mely nemcsak az iskola, hanem a zsinagógai igényeknek is meg fog felelni. Továbbá: Hoffman nyelvgyakorló könyve a III. osztály számára; Mendl Lajos német nyelvtana, ugyancsak a III. osztály számára. Második javított kiadás végett jön sajtó alá Radó olvasókönyve az V. és VI. oszt. számára és Mózes I. könyvének V. kiadása szintén sajtó alá rendeztetik. A szerzők nevei kezeskednek a könyvek kitünőségéről.

Hymen. Richtmann Samu, szentesi tanító, egyesületünknek buzgó tagja és Értesítőnk munkatársa július 21-én oltárhoz vezette Kner Berta kisasszonyt Gyomán. Fogadja ezennel a legbensőbb szerencsekívánatainkat. —

Dr. Weiss J. és Seltmann Lipót, aláírásával ellátott jegyzőkönyvet vettünk az esztergomi, párkányi és bajnai tanítók értekezletéről, melynek lényegesebb pontjai a következők: 1. Kérvényben fordulnak az esztergomi és párkányi izr. hitk. előljáráshoz, engednék meg a templomban a „salchon“-féle egy „orsz. izr. tanító árva alap“ felirattal ellátott táblácskát függeszteni oly célból, hogy a hivek a tórafelolvasás alkalmával nevezett alap javára adakozzanak. — 2. Kérvényt intéznek az esztergomi és párkányi Chevra-kadisa nőegylet is más városainkban fennálló jótékony egyletekhez, hogy nevezett alap gyarapításához hozzájáruljanak. — 3. A szünidőben hangverseny és színelőadás rendeztessék az árvaalap javára. Felsenburg Gyula úr, Esztergom városának egyik tekintélyes zsidó polgára készséggel vállalta el a rendezést.

A hazai néptanítók figyelmébe. A IV. egyetemes tanítógyűlés Naplója mely a m. évben tartott egyet. gyűlés összes nevezetes eseményeit magában foglalja, pár nap múlva elhagyja a sajtót. A 33 sűrűn nyomott ívre terjedő Sza th má ry Gy ő r g y miniszteri tanácsosnak, mint az egyetemes tanítógyűlés volt elnökének igen sikerült arczképével diszitett mű a magyar királyi egyetemi nyomda díszes kiállításában jelenik meg. A mint a vaskos kötet, mely tartalmát tekintve az egyet. tanítógyűlésekről eddig kiadott Naplónál jóval terjedelmesebb, a sajtót elhagyja, azonnal kezdetét veszi azok szétküldése. Midőn ezt tanítótársainknak, különösen a IV. egyet. tanítógyűlés volt tagjainak szives tudomására hozzuk, ki kell jelentenünk, hogy e nagy munkát érdekelt ügytársainknak a legjobb szándékunk daczára sem küldhetjük meg bérmentesen. — A „Magyarországi Tanítók Országos Bizottsága“ tisztelettel kéri tehát az igen tisztelt vidéki kartársakat (a fővárosiak példányai iskoláikhoz lesznek kihordva), hogy a nevökre érkező csomagot az illetékes postahivatalnál a szállítási díj lefizetése mellett annak idején kiváltani sziveskedjenek. Valamint tisztelettel kérjük a bizottság nevében azokat is, kik a „Naplót“ ily föltétel mellett magukhoz váltani nem óhajtják, hogy ebbeli kije-

lentésöket a „Napló“ szerkesztőjével (Somlay József, vezető-tanító. Budapest. I. ker, Alkotás-utca 19, szám) levelezőlap útján minél előbb közölni sziveskedjenek. Egyuttal felkérjük azon tiszt. vidéki kartársainkat is, kik időközben netán működési helyöket változtatták, hogy jelenlegi lakczimüket a Napló szerkesztőjével annál is inkább közöljék, hogy a Napló minél előbb minden akadály nélkül szétküldhető legyen. — Kartársi üdvözlettel maradunk Budapesten, 1881. július hó 24-én. — A Magyarországi Tanítók Országos Bizottsága nevében: Lakits Vendel, elnök, Kóncsék Lajos, titkár.

Értesítés és kérelem. Az iskola év kezdete előtt szükségesnek tartom azon tiszteletteljes kérelmet intézni a tisztelt kartársakhoz, hogy a már 9 kiadásban megjelent „Rend s illemszabályok“ czimű művecskémet iskolájukba bevezetni sziveskedjenek. Reménylem, hogy kérelmemet következő okoknál fogva teljesíteni fogják: 1. Mert ezen könyvecske nemcsak a közkézen forgó értesítőkből foglaltakat tartalmazza, hanem azokon kívül sok, a gyermek nevelését és önmivelődését elősegítő részletekkel bir, melyek a könyvecskét ajánlatossá teszik. — 2. Minden példány után $\frac{1}{2}$ krajczárt a zsidó tanítói árvalaphoz adok, mely czélből minden példányhoz egy ellenőrzési jegy van mellékelve, melyet a kartárs urak az egyet pénztárosához küldjék be, a kinek az összeget készpénzben lefizetem. Ha valamely iskola egyszerre 400 példányt rendel, az értesítők kívánatra az illető iskolák neveivel fognak elláttatni. Reménylem, hogy a t. tanító urak inkább fogják támogatni egy kartársnak irodalmi vállalatát, mint egy nem kartársét. Egy példány ára vászonkötésben 10 kr. A kartárs uraknak a következő kedvezményeket adom: 100 példányig 30%, 100—200-ig 40% s azon felül 50% árleengedést. A német példányoknál ugyanezen kedvezményeket adom. Ha a kartárs urak azt szándékozzák bevezetni, sziveskedjenek velem tudatni, hogy a jövő tanévben körülbelül hány példányra lesz szükségük, hogy a könyvecske nyomtatásánál tájékozhasssam magamat. Megrendelések legczélszerűbben utánvét mellett eszközöltetnek. Mutatványpéldányt ingyen és bérmentve küldök. S.-A.-Ujhely, június hóban. Tisztelettel *Singer Izráel*.

Füredi 9 kötetes héber-magyar Machzórja a fordítónál is kapható, még pedig szép vászonkötésben s aranymetszettel 5 frtjával; tanítóknak csak 4 frt az ára. Gyűjtők 5 példány után a hatodikat ingyen kapják Füredi Ignác kollegánktól. Lakása: Kerepesi-út 71.

Az Auto-da-Fék czimű könyvért június hóban fizettek: Kuti Zsigmond Debreczen 2 frt 35 kr; ifj. Deutsch J. Csorna 3 frt; Sági József Kisbér 3 frt; Weiszberger F. Perjámos 60 kr; Heilpern B. ig. D.-Szerdahely 4 frt 20; összesen 13 frt 15 kr; portókiadás 1 frt. Multkori kimutatás: 63 frt 02 kr. Tiszta jövedelem 75 frt 17 kr. Pécs, 1891 jun. 23. *Klingenberg J.*

Nyilvános köszönet a zólyomi izr. hitközség tekintetes képviselőtestületének. Azon oknál fogva, miszerint nőm megrendített egészsége helyreállítása czéljából hosszabb időn keresztül Bécsben kellett tartózkodnia s tekintve, hogy annak orvosi gyógykezelése anyagi erőmet túlhaladó kiadásokba került, a helybeli izr. hitközség tek. képviselőtestülete f. hó 2-án megtartott gyűlésén dr. Graber Károly úr indítványára segélyezés czimén nekem egyhangulag 100 frtot megszavazott és azonnal utalványozott is, indítatva érzem magamat ezen képviselőtestületnek önmagát dicsérő nemes tettét leghálásabban megköszönni. Zólyom, 1891. július 10-én. *Nepfeld Ármin*, hitoktató és egyesületi tag.

SZERKESZTŐI POSTA.

Körülbelül 30 értesítőt vettünk zsidó iskolák részéről. Azoknak ismertetését bő anyaghalmaz miatt a jövő számra kellett tenni. — A hácsvidéki körülésről szóló jelentést, melyet egy kissé elkésve kaptunk szintén a jövő számban fogjuk hozni.

A Füredi-Löwy-féle MACHZOR-KIADÁSOK.

Alulírott könyvkereskedő cég, mely több, mint *egy évszázadon* keresztül áll fenn és az egyedüli könyvárus, ki héber-magyar könyvek kiadására vállalkozik, már 1883-ban adta ki az „**Első Magyar Machzor**“-t. A remek fordítást *Füredi* Ignác képzőtanár, országos nevű író és a héber-magyar irodalomnak hangyaszorgalmú, fáradhatlan művelője végezte.

Az általános elismerés és tetszés, melyben ez első Machzor-kiadásunk részesült*) a kiadót „**Teljes Magyar Machzor**“ kiadására buzdítja, mely ugyancsak Füredi fordításával 1885-ben indult meg és folyó évi május hóban befejeztétett *kilencz* kötetben.

A mondottak szerint tehát a Füredi-féle Machzorból kétféle kiadás jelent meg, ugymint: *a*) egy kisebb (szemelvényes) kiadás **3** kötetben, olyan terjedelemben, mint a bécsi Mannheimer-féle Machzor, *b*) egy nagyobb „**teljes**“ kiadás **9** kötetben, melyben az összes פיוטים és יוצרות megvannak és ennél fogva a legskrupulózusabb orthodox hitközségben is használható.

Mind a két kiadásból külön-külön kaphatók ugy a נוראים-*ra*, mint a שלש הנלים-*ra* szóló részek.

A mily mértékben Füredi tanár egy minden ízében jeles Machzor fordítást igyekezett nyújtani, ugyanoly mértékben szándékozik az alulírt könyvkiadó a műnek külső kiállítása által azt szemrevalóvá is tenni. Költségeket nem kímélve, a Machzort új betűvel szedette és szatinált finom papírra nyomatta. A kötés stilszerű és izléses ugy, hogy a Machzor külalakja is megfeleljen a minden tekintetben szép tartalomnak.

Alulírt cég mindazonáltal nagyon mérsékelt árakat fog szabni, hogy a mű így minél szélesebb körben teljesítse vallásos és hazafias hivatását.

A könyvkereskedő, a rabbi, előljáró és kántor urakat, ugyszintén mindazokat, kik a héber-magyar irodalom iránt érdeklődnek, az alulírt könyvkiadó cég teljes tisztelettel kéri, hogy ez ismertetést körükben terjeszteni és a hazafias mesterműnek sikerét biztosítani sziveskedjenek.

Löwy M. E. fia

könyvkereskedése

Budapest, király-utca 1.

*) Ha mindama elismerő szakvéleményeket, melyeket *Füredi* tanár ur e Machzor megjelenésekor országos nevű rabbiktól özőnével kapott, közölni akarnók, bizvást még egy tizedik kötetrel pótolhatnók a már megjelent 9 részt. Legközelebb azonban, ha csak szűk kivonatban is, közölni fogjuk nagy részüket. A kiadó.

KOHN ARNOLD

SIRKŐ RAKTÁRA

V., váczi körút 14. sz. (az Andrássy-úttal szemben)

ajánlkozik mindennemű **siremlékek** elkészítésére. — A cégnek 16 évi fennállása alatt szerzett jó hírneve kezeskedik arról, hogy a t. cz. megrendelő közönségnek ugy kivitelre, valamint jutányos árra nézve meg bir felelni.

Az üzlet szombaton és ünnepnapokon zárva van.

IFJ. NÁGEL OTTÓ

könyv ereskedésében

megjelent és kapható, **BUDAPESTEN, Muzeum-
körút, a nemzeti színház bérházában.**



- חַיֵּי הַמִּשְׁפָּחָה** *Hittani hármaskönyv*, nép-, polgári- és középiskolai zsidó tanulók számára. **I. kötet népiskolák használatára** szerkesztette *Dr. Zsengeri Samu*. Negyedik javított, bővített s Palaestina térképével és földrajzi vázlatával megtöltött kiadás. Ára kemény kötésben 30 kr.
- II. kötet, polgári és középiskolák használatára.** Második javított és bővített kiadás. Ára kemény kötésben 50 kr.
- תּוֹרַת הַמִּקְרָא** (Thoráth Hamikrá) *Heber ABC-és olvasókönyv* írta *Dr. Zsengeri Samu*. Ára keménykötésben..... 16 kr.
- חֲנוּךְ בֵּר מִצְוָה** *Barmiczva oktatás* izr. tanítók és tanulók számára. A Barmiczva előkészítésre szükséges szabályok és tantételek, Barmiczva és iskolai beszédek, valamint családi ünnepélyekre való üdvözlések. Szerk. *Dr. Zsengeri Samu*. Ára kemény kötésben 50 kr.
- Zsidó Hit- és erkölcstan.** Középiskolák számára írta *Halász Nándor*, I. rész, ára 70 kr., II. rész, ára 50 kr.
- Zsidó Hittani katekizmus** polgári és felsőbb leányiskolák számára, írta *Halász Nándor*. Második kiadás. I. rész, ára 30 kr., II. rész, ára 25 kr., III. rész, ára 35 kr., IV. rész, ára 35 kr.
- Zsidó Hittani katekizmus** polgári és hasonló fokú fiúiskolák részére írta *Halász Nándor*. Ára: I. rész, 36 kr., II. rész, 30 kr., III. rész 35 kr., IV. r. 45 kr.
- Gáspár Ignác. Elemi földrajz.** Számos képpel. I. rész. A népiskolák III. és IV. osztálya számára. Ára kemény kötésben 24 kr., II. rész, a népiskolák V. és VI. osztálya számára. Ára kemény kötésben 32 kr.
- Általánosan engedélyezve a m. kir. közokt. miniszterium 17,358/88. számú rendeletével.
- Gáspár Ignác Első oktatás a földrajzban.** A népiskolák középosztályai számára. 62 képpel. Tizenkettedik javított kiadás. Ára kemény kötéssel — 32 képpel 44 kr
- Általánosan engedélyezve a magy. kir. közokt. miniszterium 17,358/88. számú rendeletével.
- Barna J. Népiskolai földrajz.** Második javított kiadás. I. rész a IV. osztály számára 20. II. rész az V. oszt. számára 20. III. rész a VI. oszt. számára 20 kr.
- Gáspár J. Kis földrajz** falusi iskolák számára. Ára 16 kr
- Gáspár Ign. Népiskolai számtan** a II. osztály számára. Ára 16 kr.
- Füredi Ignác. Számtani példatár** a népiskolák számára magyarázó jegyzetekkel és megoldásokkal.
- A népiskolai 2. osztály számára 5. kiadás. Kemény kötésben. Ára 20 kr.
- A népiskolai 3. osztály számára 5. kiadás. Kemény kötésben. Ára 20 kr.
- A népiskolai 4. osztály számára 3. kiadás. Kemény kötésben Ára 24 kr.
- A népiskolai 5. és 6. osztály számára 2. kiadás. Ára 32 kr.
- Barna J. Magyarország története** az újabb miniszteri tanterv alapján népiskolák használatára. Hatodik kiadás. Ára vászonkötésben 30 kr
- A m. k. vallás- és közokt. miniszterium 21452. sz. a. általánosan engedélyezve:
- Virág József és Walter Károly Számtani gyakorlókönyv** a népiskolák számára. I. rész 15., II. rész 20, III. rész 20, IV. rész ára 40 kr.
- Udvardy Gyula. Magyarok története** életrajzi irányban. Izr. elemi iskolák V. oszt. számára. Második javított kiadás. Ára 30 kr.
- Barna J. Magyarország története** párhuzamosan alkotmányunk vázlatával és a főbb világesemények függelékével, népiskolák használatára. Ötödik kiadás ára keménykötésben 30 kr.

- Kugler J. Irályképző** alsófoku ipariskolák használatára I. fele —.50, II. fele —.50, Általánosan engedélyezve a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium 44412/1890. számú rendeletével.
- Erdős Miksa. Elemi természetrajz** a népiskolák felsőbb osztályai számára. 75 képpel. Keménykötésben. Ára —.40 kr.
- Ruttkay Sándor. Egészségi, erkölcsi és illemszabályok** IV. kiadás, ára —.06 kr.
E könyvecske a m. kir. közokt. miniszterium 12,052/1888. számú rendeletével és a főváros tanácsának 17,696/1887. számú rendeletével az ország és főváros összes népiskolai növendékeinek megvételre ajánlva lett.
- Horváth és Juhász. Módszeres tornatanítás** I. rész, népiskolai torna-
gyakorlatok, ára —.40
- Schwarz M. Az egyenletek megfejtése népszerű modorban** a nép-
iskolák V. és VI. osztályai és polgári iskolák számára, ára —.40
- Dr. Ploetz Károly. Elemi francia nyelvtan**, a 33. kiadás után átdol-
gozta Nagy Lajos. I. rész. Második kiadás. Ára kemény kötésben —.44
II. rész. Második kiadás. Ára kemény kötésben —.44
Mind a két rész egy kötetben, kemény kötésben, ára —.80
Általánosan engedélyezve a m. kir. közokt. miniszterium 17,358/88. sz. rendeletével.
- Dr. Ploetz Károly. Syllabaire française.** A francia nyelvtanítás *első*
foka. A tizenhetedik kiadás szerint magyar nyelvre átdolgozta Nagy Lajos. Ára
kemény kötésben —.50
- Dr. Ploetz Károly. Conjugaison française.** Második fokozat a francia
nyelvtanításra, olvasókönyvvel és szótárral szerkesztve. Az eredeti 12. kiadás után
magyar nyelvre átdolgozta Kubinyi F. A. Ára kemény kötésben —.80
- Dr. Ahn Ferencz.** Gyakorlati tanfolyam **a német nyelv** gyors és könnyű
megtanulására. Az eredeti nyomán írta Nagy Lajos. I. rész 7-ik kiadás ára kemény
kötésben —.40
II. rész harmadik javított kiadás ára kemény kötésben —.40
Mind a két rész egy kötetben —.80
- Dr. Zsengeri S. Irálytan** alsófoku ipariskolák számára. Engedélyezettett, a
m. kir. vallás- és közokt. miniszter 1890/13,450. sz. rendeletével. Ára kemény kö-
tésben —.40
- Szabó Endre. A kézimunka tanítása a népiskolában.** Második javi-
tott kiadás. Ára —.72
- Flesch M. Leitfaden zum richtigen Denken, Sprechen und**
Schreiben, I. Theil für die unteren Klasse der Volksschule. Ára ... —.30
II. Theil für die oberen Klassen d. Volksschule. Ára —.30

Ezen jeles tankönyvek oly iskolákban való bevezetése, a hol azok eddig használatban nem voltak, főtörekvésem lévén, e cél elérésére kívánatra, *mutatvány-példányokat* szívesen küldök ingyen és bérmentve. Az itt elősoroltakon kívül *valamennyi* iskolakönyv általam beszerezhető, a tankönyvszükséglet szállítására ugyanazon feltételek mellett készségesen ajánlkozom, mint a melyek bármelyik más kiadó részéről nyujtatnak.

A közeledő új iskolai év alkalmából bátorkodom az igaztan-
szaktanítói kar becses figyelmébe ajánlani: **Klauber János**

Héber hangoztató- és olvasókönyv 4-ik átdolgozott kiadását.

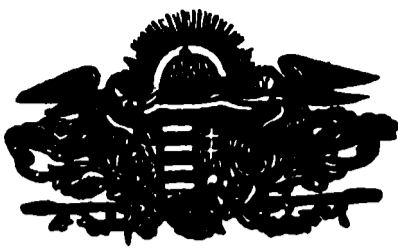
Ára kötve 20 krajczár.

Bevezetés esetén szívesen szolgálok szegény tanulók részére
megfelelő ingyenpéldányokkal.

Schreiber József,
könyvkereskedése Kecskeméti

LAMPEL RÓBERT

csász. és kir. udvari
könyvkereskedés kiadásában



WODIANER F. ÉS FIAI

Budapest'en,
Andrássy-út 21. sz. a.

megjelent és a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi miniszterium által
általánosan engedélyezett tankönyvek.

		A miniszteri engedély. szám.
Magyar Abc és olvasókönyv , szerk. Gööz-Schön-Trájtler, ára kötve	20 kr.	16,163—1890
Fali olvasótáblák hozzá (13 írott, 13 nyomtatott tábla), ára	3 frt	16,163—1890
Magyar Abc és olvasókönyv , szerk. Faludi-Szép, ára kötve... ..	20 kr.	17,358—1888
Magyar nemzeti olvasókönyv , szerk. Gööz-Schön-Trájtler, a II. oszt. számára kötve 30 kr., a III. oszt. számára kötve 36 kr., a IV. oszt. számára kötve 40 kr., az V—VI. oszt. számára kötve	62 kr.	4,954—1890
Magyar nyelvtani kézikönyv , írta Belicza József, I. rész, a 2-ik oszt. számára kötve 18 kr., II. rész a 3-ik oszt. számára kötve 24 kr., III. rész a 4-ik oszt. számára kötve 24 kr., IV. rész az 5—6-ik oszt. számára kötve	44 kr.	19,906—1891
Kis magyar nyelvtan , szerk. Erényi-Balassa, kötve	30 kr.	19,444—1890
Magyar Nyelvtan , osztatlan népisk. szám. Vargyas Endrétől kötve	20 kr.	43,855—1889
Német Abc és olvasókönyv , szerk. Faludi és Szép, I. rész kötve...	32 kr.	17,358—1888
Német olvasókönyv , szerk. Faludi és Szép, II. rész kötve	40 kr.	17,358—1888
III. rész kötve	48 kr.	
Lesebuch für Volksschulen , szerk. Hetzel S., I. rész kötve 20 kr., II. rész kötve 28 kr., III. rész kötve	33 kr.	
Deutsche Sprachlehre , írta Langraf M., I. r. kötve 36 kr., II. rész kötve	36 kr.	19,906—1891
Elementar Sprachbüchlein , írta Hetzel S., kötve... ..	30 kr.	
Német nyelvtan , gyakorlati föladatokkal, kötve	40 kr.	7,908—1890
Német nyelvgyakorló , írta Spitzer L., kötve	30 kr.	6,527—1890
Számvetési gyakorlókönyv , szerk. Faludi János, I. r. a 2-ik oszt. sz. kötve 15 kr., II. rész a 3-ik oszt. számára kötve 18 kr., III. rész a 4-ik oszt. számára kötve	20 kr.	14,539—1889
Földrajz , írta dr. Brózik Károly, a IV. oszt. szám. kötve 20 kr., az V. oszt. szám. kötve 30 kr., a VI. oszt. szám. kötve	20 kr.	3,973—1890
*† Első okt. a földrajzban , írta Kuttner S., átd. Suppán és Lauko kötve	30 kr.	14,539—1889
† Földrajz , osztatlan népiskolák számára, Vargyas Endrétől, kötve	20 kr.	21,456—1890
* Földrajz , irták Mártonffy és Pechány, a IV. oszt. számára kötve az V—VI ik oszt. számára kötve... ..	36 kr.	
Magyarország térképe , megyei beosztással, Hatsek I.-től	20 kr.	17,358—1888
Magyarország egyes megyéinek térképe , Hatsek I.-től egy-egy 15 v.	20 kr.	14,596—1879
Kis atlasz , Lange és dr. Cherventől, ára	40 kr.	20,477—1891
*† Első oktatás a magyarok történetében , írta Kuttner S., átdolg. Suppán és Lauko, kötve	30 kr.	20,281—1891
† A magyarok története , osztatlan népisk. szám. Vargyas E.-től, kötve	20 kr.	7,487—1890
* Magyar alkotmánytan , írta dr. Csiky Kálmán, kötve... ..	24 kr.	42,931—1889
* Rövid alkotmánytan , írta Mayer Miksa, ára... ..	16 kr.	21,407—1891
Természetrájs , írta Báthory Nándor, kötve	40 kr.	6,326—1890
* Első oktatás a természetrájsban , írta Kuttner S., átdolg. Suppán és Kozocsa, kötve	40 kr.	14,539—1889
Természetrájs , írta Sudy K. János, kötve	40 kr.	
*† Természetrájs , osztatlan népisk. szám., Vargyas Endrétől, kötve ...	20 kr.	7,487—1890
Gazdasági és kertészeti füzetek , Dobóczky Lajostól, I. és II. füzet a fiu isk. számára. III. és IV. füzet a leány isk. számára egy-egy füzet kötve	20 kr.	49,933—1890 11,662—1890 20,290—1891 4,068—1885
* Egészségtan , irták dr. Csapody és dr. Gerlóczy, kötve	24 kr.	20,296—1891
Természettan , a kémia elemeivel, írta Heller Ág., kötve... ..	40 kr.	15,354—1890
* Természettan , a vegytan elemeivel, írta Kuttner S., átd. Suppán, kötve	36 kr.	20,281—1891
Természettan , írta Vargyas Endre, kötve	24 kr.	55,050—1890
Énektani példatár , szerk. Hortobágyi, Könyves és Szabó I. füzet 10 kr., II. füzet 15 kr., III. füzet 18 kr., IV. füzet 20 kr., V. füzet... ..	30 kr.	21,888—1891
Szépírási minták , Vajda Páltól, magy. írás 15 kr., magy.-német írás	20 kr.	25,924—1889

A *-gal megjelöltek német nyelven is, a †-tel megjelöltek pedig tót nyelven is kaphatók.

SINGER és WOLFNER könyvkereskedése,

az orsz. izr. tanítóegyesület kiadója

BUDAPEST, Andrásy-ut 10. szám.

Elemi iskolai könyvek jegyzéke osztályok szerint csoportosítva

I. osztály.

Müller Adolf, Magyar ABC és olvasókönyv (az izr. tan.-egy. kiadványa)	20 kr.
Müller Adolf, Héber ABC és olvasókönyv bekötve	20 "
Herzog Emil, Német ABC és olvasókönyv (az izr. tan.-egy. kiadványa)	20

II. osztály.

Radó, Magyar olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	32 kr.
Hoffmann, magyar nyelvtan bekötve (" ")	15 "
Mendl, Német olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	32 "
" Deutsches Sprachbuch II. (Az izr. tan. egyes. kiadv.)	20 "
Hoffmann, német nyelvt. gyakorlókönyv (magy. ajku isk. számára ...)	40 "
Mózes I. könyve, magyar fordítással bekötve (az izr. tan.-egy. kiadványa)	40 "
Imakönyv, (az izr. tanító-egyesület kiadványa) bekötve	40 "
Schwarz Mór, számtani gyakorlókönyv II. oszt. számára bekötve	20 "
Hóos, Dalkönyvecske 1. füzet	15 "
Major Gy., Énekkönyv zsidó iskolák számára 1. füzet	20 "

III. osztály.

Radó, Magyar olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	36 kr.
Hoffmann M., Magyar nyelvtan bekötve. Sajtó alatt	40 "
Hoffmann, német nyelv. gyakorlókönyv bekötve (magy. ajku isk. számára)	36 "
" Deutsches Sprachbuch III. Sajtó alatt (")	40 "
Mózes II. könyve, magyar fordítással bekötve	40 "
Imakönyv, (az izr. tanító egyesület kiadványa)	40 "
Lakits—Neiger—Kiss Áron, földrajz bekötve	30 "
Mayer—Marki, Történelem bekötve	30 "
Schwarz, számtani gyakorlókönyv bekötve	24 "
Gönczy—Kugotovics, (az illető) megye térképe	30 "
Hátsek, Magyarország kézitérképe (Singer és Wolfner kiadása)	20 "
Hátsek, Pestmegye és Budapest és környékének térképe	30 "
Hóos, Dalkönyvecske 1. füzet	15 "
Major Gy., Énekkönyv zsidó iskolák számára 1. füzet	20 "

IV. osztály.

Radó, Magyar olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	65 kr.
Komáromy, magyar nyelvtan bekötve	20 "
Mendl, Német olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	65 "
Hoffmann, német nyelv. gyakorlókönyv bekötve	40 "
Mózes III. és IV. könyve, (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	80 "
Imakönyv, (az izr. tanító-egyesület kiadványa) bekötve	40 "
Lakits—Neiger—Kiss Áron, földrajz bekötve	30 "
Mayer—Márki, Történelem bekötve	30 "
Schwarz, számtani gyakorlatkönyv bekötve	24 "
Orbók, Egészségtan bekötve	20 "
Hátsek, Magyarország isk. kézitérképe (Singer és Wolfner kiadása)	20 "
Hátsek, az osztr.-magy. mon. isk. kézitérképe (Singer és Wolfner kiadása)	20 "
Hóos, Dalkönyvecske 2. füzet	15 "
Major Gy., Énekkönyv zsidó iskolák számára 2. füzet	20 "

V. és VI. osztály.

Radó, Magy. olv. (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	65 kr.	Füredi, Világtörténet	40 "
Mendl, deutsches Lesebuch bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	65 kr.	Schwarz, számt. gyak.-k. bek.	36 "
Hoffmann, német nyelvt. gyakorlókönyv bekötve	40 kr.	Ertl H., Természetrajz. Kötve	32 "
Mózes öt könyve, bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadv.)	40 kr. 2 frt	Irmei-Baló, Alkotmányt. kötve	20 "
Imakönyv, (az izr. tan.-egy. kiadványa) bekötve	40 kr.	Pollák K., Elemi mértan	24 "
Lakits—Neiger—Kiss Áron, Földrajz bekötve	40 kr.	Hoos, Dalkönyvecske 2. füzet	15 "
Mayer—Márki, Történ. bek.	30 "	Major Gy., Énekkönyv zsidó iskolák számára. 2. füzet	20 kr.
		Orbók, Egészségtan bekötve	2) "
		Hátsek, Magyarország térképe	20 "
		Hátsek, az osztr.-magy. mon. isk. kézitérk. (Singer és Wolfner kiadv.)	20 kr

Bevezetés céljából mutatványpéldányt megkeresésre szívesen küldünk.

 Könyvkereskedésünkben kapható minden bárhol és bárki által hirdetett iskolai és tankönyv.

Schlesinger Ignác nyomdája, Budapest, rostély-utca (Károly-kaszárnya).

Országos Rabbiképz - Zsidó Egyetem Könyvtára